

UNIVERZITA KOMENSKÉHO

FAKULTA MATEMATIKY, FYZIKY A INFORMATIKY

DIPLOMOVÁ PRÁCA

Bratislava, 2009

Lucia Šošková

Aplikácia ukazovateľov účtovnej závierky na organizácie verejného sektora

DIPLOMOVÁ PRÁCA

Lucia Šošková

**UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
FAKULTA MATEMATIKY, FYZIKY A INFORMATIKY**

**KATEDRA APLIKOVANEJ MATEMATIKY A
ŠTATISTIKY**

Ekonomická a finančná matematika

Vedúci diplomovej práce: doc. RNDr. Peter Mederly, CSc.

BRATISLAVA 2009

Čestné prehlásenie

Podpísaná Lucia Šošková týmto prehlasujem, že som diplomovú prácu na tému „Aplikácia ukazovateľov účtovnej závierky na organizácie verejného sektora“ vypracovala samostatne s použitím uvedenej literatúry.

V Bratislave 28.04.2009

.....

Lucia Šošková

Pod'akovanie:

Moja úprimná vďaka patrí vedúcemu mojej diplomovej práce, doc. RNDr. Petrovi Mederlymu, CSc., za odborné vedenie a rady, ktoré mi poskytol pri spracovaní mojej diplomovej práce. Tiež by som sa chcela poďakovať mojej rodine a priateľom za trpezlivosť, ktorú so mnou mali počas tvorby tejto práce.

Abstrakt

Ak chceme poznať finančné zdravie podniku, je potrebné urobiť finančnú analýzu, ktorá sa skladá z viacerých krokov. Hlavným cieľom finančnej analýzy je správna interpretácia finančných ukazovateľov. Tieto dostaneme buď priamo z účtovnej závierky, alebo ich dostaneme pomocou matematických operácií. Sú to ukazovatele likvidity, rentability, zadlženosti, aktivity a ukazovatele konštruované na báze cash flow. Poznaním týchto ukazovateľov dostaneme komplexný obraz o finančnej situácii podniku. Všetky tieto ukazovatele sú vhodné pre firmy, ktoré sú prvotne zamerané na zisk. Sú však vhodné aj pre neziskové organizácie? Respektíve ktoré z nich sú vhodné a ktoré sú zbytočné pre verejný sektor?

Týmito otázkami sa zaoberám vo svojej práci. Ukazovatele aplikujem na verejné vysoké školy a podávam vysvetlenie, prečo niektoré ukazovatele sú podľa môjho názoru vhodné pre neziskové organizácie a naopak, prečo si myslím, že ostatné vhodné nie sú.

Kľúčové slová: účtovná závierka, finančná analýza, verejné vysoké školy, ukazovatele likvidity, ukazovatele zadlženosti, ukazovatele aktivity, ukazovatele rentability, ukazovatele cash flow.

Obsah

Abstrakt	4
Obsah	5
Úvod	6
1) Účtovná závierka	8
1.1 Všeobecná charakteristika účtovnej závierky	8
1.2 Cieľ účtovnej závierky	10
1.3 Úlohy účtovnej závierky	11
1.4 Druhy účtovných závierok	11
2) Finančná analýza	13
2.1 Charakteristika finančnej analýzy	13
2.2 Metódy finančnej analýzy	15
2.3 Analýza finančnej situácie na podklade absolútnych ukazovateľov súvahy	17
2.4 Analýza výnosnosti na podklade absolútnych ukazovateľov výkazu ziskov a strát	21
3) Ukazovatele účtovnej závierky	23
3.1 Ukazovatele likvidity	23
3.2 Ukazovatele aktivity	26
3.3 Analýza výsledku hospodárenia a rentability	30
3.4 Ukazovatele zadlženosti	32
3.5 Ukazovatele konštruované na báze cash flow	35
3.6 Nefinančné ukazovatele	37
4) Výpočet ukazovateľov pre verejné vysoké školy	39
4.1 Ukazovatele likvidity	39
4.2 Ukazovatele zadlženosti	47
4.3 Ukazovatele rentability	55
4.4 Ukazovatele aktivity	58
4.5 Ukazovatele konštruované na báze cash flow	60
Záver	61
Použitá literatúra	62

Úvod

Pre poznanie finančného zdravia podniku je potrebné urobiť finančnú analýzu. Finančná analýza pozostáva z viacerých krokov, ale najdôležitejšou časťou je výpočet a následná interpretácia finančných ukazovateľov. Na výpočet týchto ukazovateľov je potrebné mať k dispozícii účtovnú závierku za čo najviac rokov, aby bola finančná analýza čo najpresnejšia. V mojej práci som sa snažila aplikovať výpočet týchto ukazovateľov na verejné vysoké školy. Svoju prácu som rozdelila na teoretickú a praktickú časť. V práci sa nachádza 1 obrázok, 9 tabuliek a 14 grafov.

Teoretická časť má tri kapitoly. V prvej kapitole som opísala účtovnú závierku, ktorej súčasťou v systave podvojného účtovníctva sú všeobecné náležitosti, súvaha, výkaz ziskov a strát a poznámky. Informácie z účtovnej závierky sú užitočné pre široký okruh používateľov pri ich rozhodovaní. Cieľom účtovnej závierky je informovať o finančnej situácii, výnosnosti a peňažných tokoch daného podniku. Tento cieľ sa zabezpečuje dodržaním zásady verného a pravdivého zobrazenia. Účtovná závierka má informačnú, dokumentačnú a kontrolnú úlohu, slúži tiež ako príloha k daňovému priznaniu a je predmetom overenia auditorom. Poznáme viac druhov účtovných závierok, ktoré rozlišujeme z rôznych hľadísk – z časového hľadiska, z hľadiska rozsahu, z hľadiska vzťahu k právnym predpisom a z hľadiska adresátov.

V druhej kapitole sa venujem finančnej analýze. Vysvetľujem tu postup pri finančnej analýze a odkiaľ môžeme čerpať informácie potrebné pre analýzu. Rozlišujeme fundamentálnu a technickú finančnú analýzu, ktorá má viacero metód, medzi ktoré patria elementárne a vyššie metódy. K elementárnym metódam patrí analýza absolútnych extenzitných ukazovateľov, analýza rozdielových extenzitných ukazovateľov a analýza pomerových ukazovateľov. Finančnú analýzu tiež môžeme rozdeliť na horizontálnu a vertikálnu. Pri horizontálnej analýze skúmame vývoj za viac po sebe idúcich časových období. Pri vertikálnej analýze skúmame skôr štruktúru analyzovanej časti. Taktiež opisujem finančnú analýzu ukazovateľov súvahy a ukazovateľov výkazu ziskov a strát.

V tretej časti podrobnejšie rozoberám ukazovatele, ktoré možno vypočítať zo súvahy, z výkazu ziskov a strát a z výkazu cash flow. Tieto ukazovatele rozdeľujeme do piatich skupín. Sú to ukazovatele likvidity, ukazovatele aktivity, ukazovatele rentability, ukazovatele zadlženosti a ukazovatele konštruované na báze cash flow. Výpočtom týchto ukazovateľov dostaneme obraz finančnej situácie podniku, zistíme silné a slabé stránky podniku, a taktiež

môžeme urobiť nejaké opatrenia do budúcnosti. Tiež som uviedla niekoľko príkladov na nefinančné ukazovatele.

Poslednú kapitolu tvorí moja praktická časť, v ktorej som využívala vedomosti získané z teoretickej časti. Venovala som sa v nej práve ukazovateľom, ktoré sa počítajú z účtovnej závierky. Snažila som sa tieto ukazovatele aplikovať na firmy verejného sektora, špecializovala som sa na verejné vysoké školy. Nie všetky z týchto ukazovateľov sú vhodné pre firmy verejného sektora a je určite pre firmy prínosné vedieť, či má význam ten-ktorý ukazovateľ zaradiť do finančnej analýzy. Vypočítala som ukazovatele, ktoré sú podľa mňa dôležité pre verejné vysoké školy a snažila som sa ich ekonomicky interpretovať. Taktiež som sa v mojej práci snažila vysvetliť, prečo si myslím, že ostatné ukazovatele nie sú pre verejný sektor celkom vhodné, respektíve je zbytočné ich počítať.

Na účely tejto kapitoly som mala k dispozícii súvahy a výkazy ziskov a strát slovenských verejných vysokých škôl za roky 2004 – 2006. Pretože cieľom mojej práce je skúmať možnosti aplikácie ukazovateľov účtovnej závierky v prostredí verejných vysokých škôl a nie finančnú situáciu konkrétnych vysokých škôl, nepracovala som so skutočnými názvami vysokých škôl, ale s názvami VVŠ01 až VVŠ20.

1) Účtovná závierka

1.1 Všeobecná charakteristika účtovnej závierky

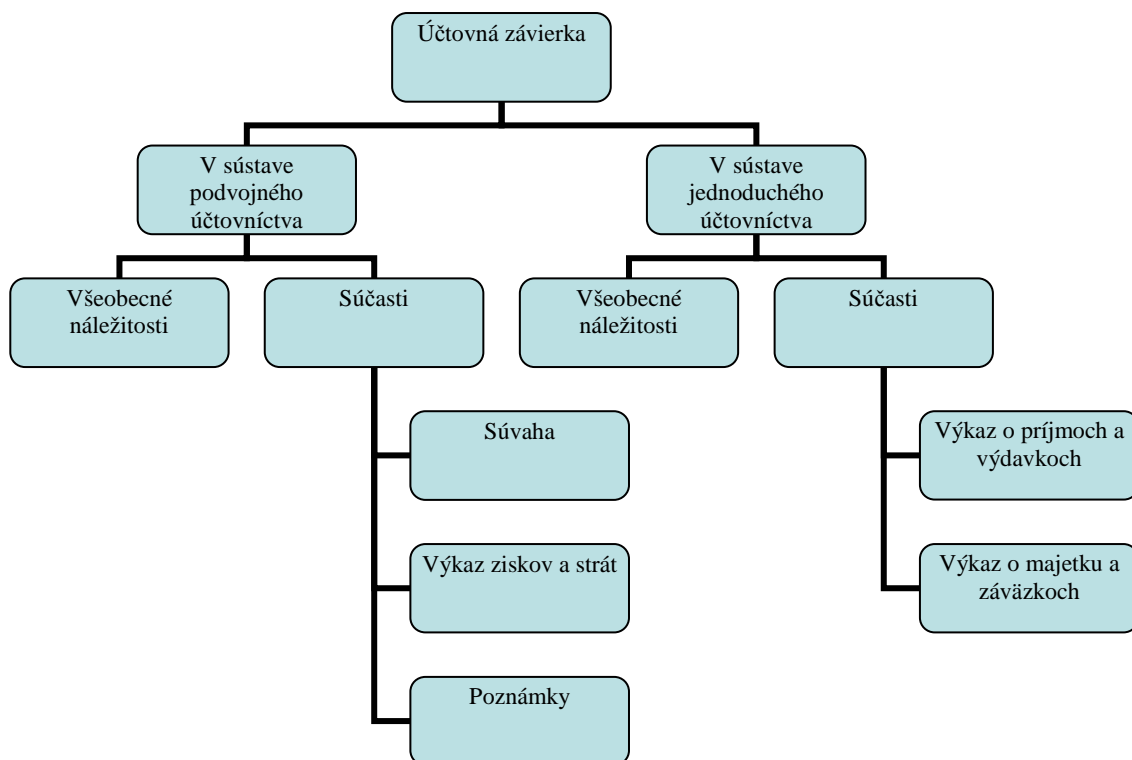
Na konci účtovného obdobia každá účtovná jednotka bilancuje výsledky svojej činnosti, aby mohla informovať o svojej finančnej situácii ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka a o výnosnosti činnosti vykonávanej v končiacom sa účtovnom období. Súhrn všetkých prác, ktoré musí účtovná jednotka vykonať na konci účtovného obdobia a ktorých výsledkom je vypracovaná účtovná závierka, sa nazýva **účtovná uzávierka**.

Účtovná uzávierka obsahuje:

- uzávierkové práce,
- uzatvorenie účtovných kníh,
- zostavenie účtovnej závierky.

Účtovná závierka je v zmysle zákona o účtovníctve účtovný záznam, ktorý obsahuje informácie o účtovnej jednotke za účtovné obdobie. Tvorí jeden celok a môže mať písomnú alebo technickú formu. Účtovná závierka musí poskytovať jej používateľom, najmä akcionárom, spoločníkom, členom, daňovým orgánom, orgánom štatistiky, bankám, burzám, veriteľom a ostatnej verejnosti verný a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovníctva, t.j. o majetku, záväzkoch, vlastnom imaní, výnosoch, nákladoch, príjmoch, výdavkoch, výsledku hospodárenia a o finančnej situácii účtovnej jednotky.

Účtovná závierka sa zostavuje vždy až po uzatvorení účtovných kníh na podklade údajov bežného účtovníctva. Účtovné závierky rozlišujeme podľa toho, či účtovná jednotka účtuje v sústave podvojného alebo jednoduchého účtovníctva.

Obrázok 1.1: Štruktúra účtovnej zvierky v návaznosti na sústavu účtovníctva

Všeobecné náležitosti identifikujú účtovnú jednotku a účtovnú zvierku. Patria k nim – obchodné meno, sídlo, identifikačné číslo, dátum zostavenia účtovnej zvierky, dátum, ku ktorému sa zostavuje účtovná zvierka, podpisové záznamy zodpovedných osôb, a pod.

Štruktúra účtovnej zvierky sa chápe viacstupňovo:

- 1. stupeň – súčasti účtovnej zvierky** – súvaha, výkaz ziskov a strát, poznámky.
- 2. stupeň – zložky účtovnej zvierky** - majetok, záväzky, vlastné imanie, náklady, výnosy.
- 3. stupeň – položky účtovnej zvierky** – obsah jednotlivých riadkov výkazov účtovnej zvierky.

V poznámkach sa uvádzajú informácie, ktoré vysvetľujú a dopĺňajú údaje v súvahe a výkaze ziskov a strát. Poznámky môžu obsahovať aj ďalšie výkazy, napríklad:

- prehľad zmien vlastného imania,
- prehľad peňažných tokov.

V poznámkach sa uvádzajú aj informácie, ktoré sa týkajú:

- použitia účtovných zásad,
- použitia účtovných metód a
- ďalšie informácie, ktoré vyžaduje uvádzať zákon o účtovníctve.

1.2 Cieľ účtovnej závierky

Cieľom účtovnej závierky je poskytovať informácie o finančnej situácii, výnosnosti a peňažných tokoch podniku, ktoré sú užitočné pre široký okruh používateľov pri ich rozhodovaní. Tento cieľ sa zabezpečuje dodržaním základnej zásady podvojného účtovníctva v trhovej ekonomike – **zásady verného a pravdivého zobrazenia**. Zobrazenie v účtovnej závierke je verné, ak informácie v nej zodpovedajú skutočnosti a účtovná závierka je vypracovaná v súlade s ustanovenými účtovnými zásadami a metódami. Zobrazenie v účtovnej závierke je pravdivé, ak sú pri ňom použité účtovné zásady a metódy, ktoré vedú k dosiahnutiu verného zobrazenia skutočností v účtovnej závierke.

Podľa vypovedacej schopnosti možno ukazovatele súčastí účtovnej závierky rozdeliť na:

- **stavové** – stav majetku a zdrojov majetku, ktoré sa nachádzajú v súvahe,
- **intervalové** – sumy nákladov a výnosov, ktoré sa nachádzajú vo výkaze ziskov a strát,
- **tokové** – predstavujú peňažné toky (príjmy a výdavky),
- **ostatné** – ostatné ukazovatele, ktoré obsahujú poznámky.

Súčasti účtovnej závierky zostavenej podľa slovenskej právnej úpravy majú určený obsah, štruktúru a formu.

Informácie z účtovnej závierky musia byť:

- **zrozumiteľné** – prezentované spôsobom, ktorý umožní osobe, ktorá má dostatočné znalosti o podnikateľských a ostatných činnostiach účtovnej jednotky, porozumieť ich obsahu.

- **porovnateľné** – používateľ sa môže spoľahnúť na to, že účtovná jednotka nezmenila v priebehu účtovného obdobia použité účtovné metódy a zásady.

- **spoľahlivé** – informácie sú úplné a včasné, transakcie a udalosti sú zobrazené verne.

1.3 Úlohy účtovnej závierky

Účtovná závierka podnikateľskej účtovnej jednotky plní nasledovné úlohy:

1. Informačná úloha

Účtovná závierka je zdrojom informácií o účtovnej jednotke pre rôznych záujemcov.

2. Dokumentačná úloha

Účtovná závierka sa uchováva po dobu desiatich rokov.

3. Kontrolná úloha

Údaje vykázané v účtovnej závierke slúžia na:

- internú kontrolu – účtovná závierka sa využíva ako zdroj informácií zobrazujúcich skutočnosti, ktoré už nastali a slúžia na porovnanie s plánovanými údajmi,
- externú kontrolu – vykonáva ju kontrolný orgán, napríklad daňový úrad, Najvyšší kontrolný úrad SR a pod.

4. Slúži ako príloha k daňovému priznaniu k dani z príjmov

Účtovná závierka je povinnou prílohou k daňovému priznaniu k dani z príjmov účtovnej jednotky.

5. Je predmetom overenia auditorom

Auditor vyjadruje svoj názor na účtovnú závierku, preto sa účtovná závierka stáva predmetom jeho záujmu.

1.4 Druhy účtovných závierok

Účtovné závierky možno členiť z rôznych hľadísk.

Z časového hľadiska rozlišujeme tieto druhy:

a) riadna účtovná závierka – zostavuje sa k poslednému dňu účtovného obdobia.

b) mimoriadna účtovná závierka – zostavuje sa v prípadoch, keď v účtovnej jednotke nastane mimoriadna udalosť, ktorá je dôvodom na zostavenie účtovnej závierky.

Ku dňu, ku ktorému sa zostavuje riadna a mimoriadna účtovná závierka, sa musia uzavrieť účtovné knihy.

c) priebežná účtovná závierka – zostavuje sa v prípade:

- že to vyžaduje osobitný predpis,
- že individuálna účtovná závierka je zostavená viac ako tri mesiace pred dňom alebo po dni,

ku ktorému sa zostavuje konsolidovaná účtovná zvierka.

Ku dňu, ku ktorému sa zostavuje priebežná účtovná zvierka, sa účtovné knihy neuzatvárajú.

Z hľadiska rozsahu rozlišujeme tieto druhy:

- a) individuálna účtovná zvierka – účtovná zvierka jednej účtovnej jednotky,
- b) konsolidovaná účtovná zvierka – poskytuje informácie o konsolidovanom celku, t.j. o skupine účtovných jednotiek bez ohľadu na ich sídlo.

Z hľadiska vzťahu k právnym predpisom rozlišujeme tieto druhy:

- a) účtovná zvierka zostavená podľa slovenských právnych predpisov (prípadne iných národných predpisov),
- b) účtovná zvierka zostavená podľa nadnárodnej úpravy, napríklad podľa IAS/IFRS alebo podľa US GAAP.

Z hľadiska adresátov rozlišujeme tieto druhy:

- a) externá účtovná zvierka – zdroj informácií o účtovnej jednotke pre externých používateľov informácií. Zostavuje sa ex post, t.j. po uplynutí účtovného obdobia.
- b) interná účtovná zvierka – slúži pre interných používateľov informácií.

2) Finančná analýza

2.1 Charakteristika finančnej analýzy

Kvalitne a účinne riadiť podnik nie je možné bez jeho dôkladného poznania. Všeobecnou metódou, ktorá slúži ako nástroj poznania, je analýza. Analýza znamená myšlienkový alebo skutočný rozklad nejakého predmetu alebo javu na jeho základné prvky.

Finančnou analýzou sa vo všeobecnosti rozumie analýza akejkoľvek ekonomickej činnosti, kde majú hlavnú úlohu peniaze a čas. Z hľadiska podniku sa rozlišuje externá a interná finančná analýza. Externá finančná analýza vychádza zo zverejňovaných údajov, alebo iným spôsobom verejne dostupných finančných informácií o podniku. Interná finančná analýza má k dispozícii všetky údaje z informačného systému podniku, t.j. z finančného účtovníctva, manažérskeho účtovníctva, vnútro podnikového účtovníctva, z podnikových kalkulácií, rozpočtov, plánu, štatistiky, a pod.

Cieľom finančnej analýzy je rozpoznať, čo je pre podnik dobré a čo zlé, čo by mu mohlo v budúcnosti spôsobiť problémy a, naopak, stanoviť jeho silné stránky, o ktoré sa v budúcnosti môže oprieť pri svojej činnosti. Rozpoznaním týchto skutočností, t.j. správnou ekonomickou interpretáciou ukazovateľov, ktoré sú výsledkom finančnej analýzy, poznáme finančné zdravie podniku. Finančná analýza tiež odhaľuje smery ďalšieho vývoja podniku a naznačuje spôsoby jeho zlepšenia.

Postup pri finančnej analýze je nasledovný:

1. Výpočet finančných pomerových ukazovateľov analyzovaného podniku.
2. Porovnanie týchto ukazovateľov s priemernými ukazovateľmi príslušného odvetvia.
3. Preskúmanie vývoja ukazovateľov v čase.
4. Analýza vzájomných vzťahov medzi ukazovateľmi.
5. Navrhnutie opatrení – analyzujeme odhalené slabé a silné miesta podniku a vytvoríme priestor pre finančné plánovanie.

Pri finančnej analýze sa využívajú informácie o minulosti, pracuje sa však aj so súčasnými údajmi a predpokladmi budúceho vývoja. Finančná analýza informácie porovnáva, spracúva, hodnotí a interpretuje.

Aby sme posúdili, či podnik je, alebo nie je finančne zdravý, musíme použiť celý súbor cieľavedome usporiadaných absolútnych aj relatívnych ukazovateľov.

Podnik je finančne zdravý, keď nemá problémy so schopnosťou včas uhrádzať splatné záväzky (dlhodobá likvidita). Ďalšou podmienkou finančného zdravia podniku je, aby v analyzovanom období dosahoval zisk (rentabilita).

Finančne zdravé podniky majú väčšiu šancu, že získajú za výhodných podmienok externé zdroje financovania. Finančne zdravý je aj podnik, ktorý pri nevhodnosti podmienok minimalizuje externé zdroje použité na rozvoj podniku a svoj efektívny rozvoj je schopný zabezpečiť predovšetkým internými zdrojmi financovania.

Finančná analýza pracuje s veľkým množstvom vstupných a výstupných údajov. Zdrojmi vstupných údajov pre finančnú analýzu sú predovšetkým:

- účtovná závierka – základný zdroj údajov,
- výročná správa,
- vnútro podnikové účtovné výkazy,
- prospekty cenných papierov (ak ide o eminenta cenných papierov),
- priebežná účtovná závierka,
- ostatné zdroje, napríklad informácie v novinách, časopisoch, z tlačových konferencií a pod.

Účtovné výkazy obsahujú vždy údaje o skutočnostiach a javoch, ktoré už nastali a sú nezvratné. Súvaha neodráža aktuálnu hodnotu, ale stav k určitému menej alebo viac vzdialenému dňu, ktorý je už minulosťou. Finančná analýza teda pracuje s rizikom, že údaje z výkazov účtovnej závierky v čase ich analýzy už nie sú aktuálne.

Keď analyzujeme vstupné údaje finančnej analýzy a aplikujeme na ne aritmetické operácie, môžeme získať ukazovatele vyjadrené v peňažných jednotkách, ale aj percentách, v jednotkách času, v peňažných jednotkách za rok, v bezrozmernom vyjadrení a pod.

Z časového hľadiska rozlišujeme statickú a dynamickú finančnú analýzu. Pri statickej analýze sú vstupnými údajmi ukazovatele zistené k určitému dátumu. Pri dynamickej analýze sa pracuje s ukazovateľmi za viac po sebe idúcich období, pričom sa sleduje nielen ich stav, ale aj vývoj v čase, minimálne za dve porovnateľné obdobia. Pri dynamickej analýze sa analytik zaujíma nielen o zmenu ukazovateľov, ale aj o príčiny týchto zmien a o vzájomné

väzby týchto ukazovateľov. Pre dynamickú analýzu sa preto používa tiež označenie analýza časových radov alebo analýza vývoja ukazovateľov (analýza trendov).

Ukazovatele finančnej analýzy sa v závislosti od ich obsahu a spôsobu získania členia na extenzitné a intenzitné. Extenzitné ukazovatele predstavujú kvantitu v príslušných meracích jednotkách a môžeme ich rozdeliť na absolútne a rozdielové. Intenzitné ukazovatele charakterizujú mieru, v akej sa extenzitné ukazovatele využívajú a ako rýchlo sa menia. Vznikajú pomerom dvoch extenzitných ukazovateľov formou zlomku – nazývajú sa preto aj pomerové ukazovatele.

2.2 Metódy finančnej analýzy

Pri hodnotení hospodárskych procesov a javov prostredníctvom finančnej analýzy sa obvykle rozlišujú dva prístupy, a to fundamentálna analýza a technická analýza.

Fundamentálna finančná analýza sa zameriava na vyhodnocovanie predovšetkým kvalitatívnych údajov o podniku, pričom základnou metódou analýzy je odborný odhad založený na hlbokých empirických a teoretických skúsenostiach analytika.

Technická finančná analýza je kvantitatívne spracovanie ekonomických údajov pomocou matematických, matematickoštatistických a ďalších algoritmizovaných metód, pričom výsledky spracovania sa opäť kvantitatívne, ale aj kvalitatívne vyhodnocujú. Poznáme dva druhy metód technickej finančnej analýzy – elementárne a vyššie metódy finančnej analýzy.

Elementárne metódy finančnej analýzy sa zameriavajú na využitie jednoduchých matematických úkonov a snažia sa objasniť aj zložité veci čo najjednoduchšie.

K týmto metódam patria nižšie uvedené 4 druhy analýzy.

1. Analýza absolútnych extenzitných ukazovateľov, a to stavových, intervalových a tokových. Pri analýze absolútnych ukazovateľov sa rozlišuje horizontálna a vertikálna analýza.

Horizontálna analýza absolútnych ukazovateľov spočíva v porovnávaní údajov za dve, prípadne viac po sebe idúcich období. Pri horizontálnej analýze absolútnych ukazovateľov sa

sledujú zmeny absolútnych hodnôt a percentuálne zmeny jednotlivých položiek. Horizontálnu analýzu možno uskutočniť aj pomocou bázičných a reťazových indexov. Bázičné indexy porovnávajú hodnoty určitého ukazovateľa v jednotlivých obdobiach s hodnotou toho istého ukazovateľa vo zvolenom, stále rovnakom období, ktoré sa stanoví ako základ (báza). Reťazové indexy porovnávajú hodnoty určitého ukazovateľa v jednotlivých obdobiach s hodnotou toho istého ukazovateľa v bezprostredne predchádzajúcom období. Nevýhodou tejto analýzy je, že ak pri interpretácii výsledkov neberieme do úvahy infláciu a okolité podmienky, môže dôjsť k skresleniu výsledkov. Pomocou analýzy trendov sa nedajú porovnávať rôzne veľké podniky.

Vertikálna analýza spočíva vo vyjadrení jednotlivých položiek výkazov účtovnej závierky ako percentuálneho podielu na jednej spoločnej základni, ktorá tvorí 100%. Výsledkom takejto analýzy je percentuálna štruktúra majetku a zdrojov majetku, preto sa táto metóda nazýva aj štruktúrna alebo percentuálna analýza. Výhodou tejto analýzy je, že umožňuje porovnávanie výsledkov z rôznych rokov, lebo nezávisí na medziročnej inflácii. Ďalšou výhodou je schopnosť porovnávať rôzne veľké podniky.

2. Analýza rozdielových extenzitných ukazovateľov

Rozdielové ukazovatele sa vyčíslujú ako rozdiel dvoch absolútnych extenzitných ukazovateľov, v niektorých prípadoch aj ako rozdiel dvoch intenzitných ukazovateľov. Rozdielové ukazovatele, ktoré sa využívajú vo finančnej analýze a v riadení finančnej situácie podniku, sa v odbornej literatúre nazývajú finančné fondy alebo tiež fondy finančných prostriedkov. Pojem fond predstavuje vo finančníctve určité prostriedky, ktoré má podnik k dispozícii. Medzi najčastejšie vyčíslované fondy vo finančnej analýze patria napríklad čistý pracovný kapitál alebo čisté pohotovité prostriedky.

3. Analýza pomerových ukazovateľov

Pomerové ukazovatele sú najčastejšie používanou metódou finančnej analýzy. Ich výpočtom sa však analýza nekončí. Dôležité je ich aj interpretovať a hľadať ďalšie súvislosti.

Pomerové ukazovatele sa môžu konštruovať dvojako:

- ako podielové, ktoré dávajú do pomeru časti celku k celku, alebo
- ako vzťahové, ktoré dávajú do pomeru samostatné veličiny.

Pomerové ukazovatele sa najčastejšie používajú pri časovom porovnávaní (za dve a viac období) a priestorovom porovnávaní (s podobnými podnikmi) a na vyhodnocovanie finančnej situácie podniku a posúdenie budúceho vývoja

4. Analýza sústav ukazovateľov

Sústavy ukazovateľov sa konštruujú kombináciou rôznych pomerových ukazovateľov, pričom každý ukazovateľ začlenený do sústavy ukazovateľov musí mať vypovedaciu schopnosť. Známe sú napríklad DuPontov rozklad, pyramídové rozklady ukazovateľov a pod.

Vyššie metódy technickej finančnej analýzy sú založené na využívaní matematickoštatistických metód (bodové odhady, empirické distribučné funkcie, analýza rozptylu, regresné modelovanie, korelačné koeficienty, a pod.), alebo na neštatistických metódach (formálna matematická logika, expertné systémy, alternatívna teória množín, neurónové siete a pod.).

Existuje množstvo postupov, ako urobiť finančnú analýzu podniku. Z praktického hľadiska je dôležité, aby sa v jednom podniku používali rovnaké postupy v každom analyzovanom účtovnom období, aby boli získané ukazovatele porovnateľné.

2.3 Analýza finančnej situácie na podklade absolútnych ukazovateľov súvahy

Súvaha je zdrojom informácií o finančnej situácii účtovnej jednotky, t.j. o podmienkach, za ktorých vstupuje účtovná jednotka do svojej činnosti na začiatku účtovného obdobia a aké podmienky si vytvorila na konci účtovného obdobia na pokračovanie činnosti v nasledujúcom účtovnom období. Je to finančný výkaz, ktorý vyjadruje aktíva a pasíva.

Aktíva predstavujú majetok, ktorý spoločnosť vlastní. Delíme ho na obežný majetok a neobežný majetok. Pasíva sú zdroje majetku, ktoré môžeme rozdeliť na vlastné imanie a cudzie zdroje majetku (záväzky spoločnosti).

Základné vzťahy v súvahe

Overenie dodržania súvahovej (bilančnej) rovnice: Majetok = Zdroje majetku

Overenie platnosti rozšírenej bilančnej rovnice: Majetok = Vlastné imanie +
Záväzky

Overenie platnosti modifikovanej rozšírenej bilančnej rovnice:

$$\text{Vlastné imanie} = \text{Majetok} - \text{Závazky}$$

Existujú dve formy súvahy – horizontálna a vertikálna. V SR sa používa horizontálne usporiadanie súvahových položiek, ktoré sa dá ľahko pretransformovať na vertikálne.

Horizontálna forma súvahy je založená na princípe rozšírenej bilančnej rovnice. Jej výhodou je, že sa priamo v súvahe vyčísluje celková suma majetku a zdrojov majetku, teda sa ňou overuje bilančný princíp, ktorý je základom podvojného účtovníctva.

Vertikálna forma súvahy je založená na princípe modifikovanej rozšírenej bilančnej rovnice a jej hlavným zmyslom je vykázať v súvahe vyčíslené niektoré finančné ukazovatele. Vertikálna forma súvahy sa nazýva aj finančná forma súvahy a možno ju považovať za nástroj finančnej analýzy. Za najdôležitejší ukazovateľ sa v takejto forme súvahy považuje čistý pracovný kapitál, ktorý sa vyčíslí ako rozdiel obežného majetku a krátkodobých záväzkov. Tento ukazovateľ sa využíva pri hodnotení likvidity podniku. Nevýhodou vertikálnej formy súvahy je, že neobsahuje celkovú sumu majetku a celkovú sumu zdrojov majetku, preto sa táto forma nepreferuje.

Majetková podstata podniku a zachovanie kapitálu

Najväčší záujem na zvyšovaní vlastného imania, a teda bohatstva podniku, majú majitelia podniku. Na druhej strane sú manažéri, ktorí sa snažia o zveľad'ovanie, resp. aspoň zachovanie majetkovej podstaty podniku. Ak bude platiť:

Vlastné imanie v účtovnom období 01 = Vlastné imanie v účtovnom období 02,
konštatujeme, že bola zachovaná majetková podstata.

Horizontálna analýza ukazovateľov súvahy

V horizontálnej analýze súvahy porovnávame stav majetku a stav zdrojov majetku za dve účtovné obdobia a zist'ujeme ich zmeny. Pri horizontálnej analýze ukazovateľov súvahy sa vypočítava absolútna a percentuálna zmena ukazovateľov a bázické a reťazové indexy.

Absolútna zmena ukazovateľov (odchýlka, označovaná Δ)

$$\Delta = U_t - U_{t-1}$$

kde U je príslušný ukazovateľ zo súvahy,

t je bežné účtovné obdobie (02),

t-1 je bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie (01).

Číslo vyjadruje, o koľko peňažných jednotiek sa daný ukazovateľ zvýšil, resp. znížil oproti predchádzajúcemu účtovnému obdobiu.

Percentuálna zmena ukazovateľa (označená %Δ)

$$\% \Delta = \frac{\text{absolútna zmena}}{U_{t-1}} \times 100$$

Percentuálna odchýlka vyjadruje, o koľko % ukazovateľ v účtovnom období 02 vzrástol (resp. poklesol) oproti účtovnému obdobiu 01. Ak je jeho hodnota kladná, vyjadruje tempo rastu, ak je záporná, vyjadruje tempo poklesu.

Indexy – základné, reťazové

Indexy sa vyjadrujú v percentách, alebo sa počítajú ako koeficienty.

$$Index_{\text{základný}} = \frac{U_t}{U_0} \quad (\text{ako koeficient}) \quad Index_{\text{základný}} = \frac{U_t}{U_0} \times 100 \quad (\text{v percentách})$$

$$Index_{\text{reťazový}} = \frac{U_t}{U_{t-1}} \quad (\text{ako koeficient}) \quad Index_{\text{reťazový}} = \frac{U_t}{U_{t-1}} \times 100 \quad (\text{v percentách})$$

Horizontálna analýza sa využíva aj pri medzipodnikovom porovnávaní údajov v rovnakej oblasti podnikania. Vtedy sú dôležité najmä percentuálne zmeny a indexy.

Vertikálna analýza ukazovateľov súvahy

Vertikálna analýza ukazovateľov súvahy je založená na výpočte percentuálneho podielu jednotlivých ukazovateľov súvahy na zvolenej základni.

Pri analýze majetku je základňou celková suma majetku a získa sa štruktúra majetku, čo je percentuálny podiel jednotlivých zložiek majetku na celkovej sume majetku. Pri analýze zdrojov majetku je základňou celková suma strany pasív.

Vertikálnu analýzu ukazovateľov súvahy je vhodné použiť pri analýze za viac časových období a tiež na porovnávanie podniku v rámci odboru a porovnávanie s priemerom za podniky. Využíva sa tiež vnútri podniku pri porovnávaní vnútroorganizačných útvarov.

Nevýhodou percentuálnej analýzy je, že pri ekonomickej interpretácii vyčíslených ukazovateľov sa konštatuje ich nárast alebo pokles, nepoukazuje to však na príčiny nárastu alebo poklesu. Ďalšou nevýhodou percentuálnej analýzy je, že v každom období sa mení základňa výpočtu, ktorá je absolútnym ukazovateľom.

Napriek uvedeným nedostatkom sa štruktúrna analýza využíva veľmi často ako prvý krok pri analýze ukazovateľov finančnej situácie účtovnej jednotky, pretože podáva základnú orientačnú informáciu o účtovnej jednotke a na ňu nadväzujú ďalšie metódy finančnej analýzy.

Pri výpočte sa postupuje podľa týchto vzorcov:

$$\text{Štruktúra majetku (\%M): } \%M = \frac{m_i}{M} \times 100$$

kde M je celková suma majetku,

m_i je jednotlivá súvahová položka majetku.

$$\text{Štruktúra zdrojov majetku (\%ZM): } \%ZM = \frac{P_i}{ZM} \times 100$$

kde ZM je celková suma zdrojov majetku,

p_i je jednotlivá súvahová položka zdrojov majetku.

Pri výpočte celková suma percentuálnych podielov jednotlivých položiek musí byť 100%.

Ostatné ukazovatele štruktúry finančnej základne

Za východiskovú analýzu z praktického hľadiska sa považuje analýza ukazovateľov súvahy na strane aktív v členení na obežný a neobežný majetok a na strane pasív v členení na

vlastné imanie a záväzky. Ďalej môžeme uskutočniť analýzu jednotlivých skupín vyplývajúcich z obsahu súvahy:

- analýza neobežného majetku – sledovanie investičných zámerov účtovnej jednotky,
- analýza obežného majetku – sledovanie likvidity účtovnej jednotky,
- analýza vlastného imania – dôležitá pre vlastníkov účtovnej jednotky,
- analýza záväzkov – dôležitá pre poznanie zadlženosti účtovnej jednotky.

2.4 Analýza výnosnosti na podklade absolútnych ukazovateľov výkazu ziskov a strát

V tejto časti sa budeme zaoberať iným aspektom finančného stavu – výnosmi a nákladmi. Zatiaľčo zo súvahy zistíme nazhromaždené bohatstvo, informácie o výnosoch a nákladoch reprezentujú finančný výkon za určité časové obdobie. Kombinácia informácií zo súvahy a informácií o výnosoch a nákladoch poskytuje relatívne úplný obraz o financiách organizácie.

Finančný výkaz, ktorý predstavuje výnosy a náklady, sa nazýva výkaz ziskov a strát. Pre potreby analýzy ukazovateľov výkazu ziskov a strát je potrebné rozdeliť výsledkové položky na položky nákladov, položky výnosov, ukazovatele výsledku hospodárenia a dane z príjmov.

Pod pojmom náklad rozumieme zníženie ekonomických úžitkov účtovnej jednotky v účtovnom období. Pod pojmom výnos rozumieme naopak zvýšenie ekonomických zdrojov v účtovnom období. Ukazovateľ, ktorý vyjadruje výnosnosť činnosti účtovnej jednotky komplexne, je výsledok hospodárenia. Vypočíta sa ako rozdiel medzi výnosmi a nákladmi podniku za určité obdobie. Ak je tento výsledok kladný, hovoríme, že účtovná jednotka dosahuje zisk. V opačnom prípade dosahuje stratu. Ak hospodársky výsledok poklesne, znamená to, že podnik je v horšej finančnej situácii ako na začiatku účtovného obdobia.

Horizontálna a vertikálna analýza ukazovateľov výkazu ziskov a strát

Pri horizontálnej a vertikálnej analýze ukazovateľov výkazu ziskov a strát môžeme postupovať dvoma spôsobmi:

1. Analyzujeme položky výkazu ziskov a strát ako celku. Za porovnávaciu základňu pri vertikálnej analýze ukazovateľov považujeme najčastejšie celkový obrat.

2. Analyzujeme osobitne náklady a osobitne výnosy. V tomto prípade výsledok hospodárenia vynecháme a analyzujeme ho osobitne.

Každý z uvedených spôsobov má inú vypovedaciu schopnosť, pričom sa preferuje analýza v členení na položky nákladov (vrátane dane z príjmov) a položky výnosov.

3) Ukazovatele účtovnej závierky

3.1 Ukazovatele likvidity

Ukazovatele likvidity vyjadrujú schopnosť podniku hradiť svoje záväzky. Charakterizujú teda jeho krátkodobú alebo dlhodobú solvetnosť, teda či je podnik schopný platiť svoje dlhy v termíne splatnosti. Vyššie hodnoty tohto ukazovateľa znamenajú vyššiu pravdepodobnosť bezproblémového splácania bežných záväzkov, a teda sú lepšie pre veriteľov a banky, ale príliš vysoké čísla v ukazovateľoch likvidity môžu tiež signalizovať neproduktívne využitie vynaložených prostriedkov. Nízke hodnoty znamenajú ohrozenie platobnej schopnosti.

Analýzu likvidity môžeme rozdeliť na vertikálnu a horizontálnu, podľa toho, ako usporiadame východiskové údaje.

Vertikálna analýza likvidity

Pri vertikálnej analýze skúmame samostatne likvidnosť majetku a likvidnosť zdrojov majetku. Pri skúmaní likvidnosti majetku je určujúce rozlíšenie na obežný a neobežný majetok, pričom neobežný majetok sa považuje za menej likvidný ako obežný majetok.

Premena jednotlivých častí majetku na peňažné prostriedky je časovo rozdielna. Z tohto hľadiska môžeme majetok rozdeliť do niekoľkých skupín:

1. stupeň predstavuje krátkodobý finančný majetok,
2. stupeň predstavujú krátkodobé pohľadávky,
3. stupeň predstavujú dlhodobé pohľadávky a zásoby,
4. stupeň predstavuje neobežný majetok.

Pri skúmaní likvidnosti zdrojov majetku sa zdroje majetku posudzujú z časového hľadiska, v členení na dlhodobé a krátkodobé. Dlhodobými zdrojmi majetku sú vlastné imanie a všetky dlhodobé záväzky (so zostatkovou dobou splatnosti dlhšou ako jeden rok). Problematické sú prechodné účty pasívne, ktoré treba posúdiť na základe doplňujúcich informácií.

Horizontálna analýza likvidity

Keď má účtovná jednotka krátkodobé záväzky (najmä dlhy), je potrebné, aby mala aj dostatok likvidného majetku na ich splatenie. Pri horizontálnej analýze likvidity sa preto skúmajú vzájomné súvislosti medzi položkami majetku a položkami zdrojov majetku. Každý druh majetku by mal byť financovaný zdrojom majetku s dobou splatnosti, ktorá zodpovedá dobe efektívneho využívania príslušného majetku. Táto skutočnosť sa považuje za základné pravidlo finančného riadenia a označuje sa pojmom zlaté bilančné pravidlo. Podľa neho by mal byť dlhodobý majetok financovaný dlhodobými zdrojmi majetku a krátkodobý majetok financovaný krátkodobými zdrojmi majetku. Zlaté bilančné pravidlo sa kedysi chápalo ako pomer vlastného imania a neobežného majetku, ktorý mal byť 1:1. Neskôr sa to zmenilo na pomer dlhodobého kapitálu a dlhodobého majetku alebo tiež pomer dlhodobých zdrojov majetku a neobežného majetku, ktorý by mal taktiež byť 1:1.

Ukazovateľ zlaté bilančné pravidlo sa často vyčísľuje ako pomerový ukazovateľ vyjadrený v percentách, čím sa vyjadří stupeň krytia neobežného majetku vlastným imaním, resp. stupeň krytia neobežného majetku dlhodobými zdrojmi.

$$\text{Stupeň krytia neobežného majetku vlastným imaním} = \frac{\text{vlastné imanie}}{\text{neobežný majetok}} \times 100$$

$$\text{Stupeň krytia neobežného majetku dlhodobými zdrojmi} = \frac{\text{dlhodobé zdroje}}{\text{neobežný majetok}} \times 100$$

Ak je ukazovateľ stupeň krytia neobežného majetku vlastným imaním (resp. dlhodobými zdrojmi) vyšší ako 100%, je časť obežného majetku financovaná vlastným imaním (dlhodobými zdrojmi). Tomuto javu hovoríme, že podnik je **prekapitalizovaný**. Ak je tento ukazovateľ naopak nižší ako 100%, hovoríme, že podnik je **podkapitalizovaný**. Pre stupeň krytia neobežného majetku vlastným imaním sa odporúča hodnota okolo 75%, pre stupeň krytia neobežného majetku dlhodobými zdrojmi je táto hodnota až okolo 100%. Neodporúča sa však, aby hodnoty týchto ukazovateľov presiahli 100%.

Solventnosť je schopnosť okamžite plniť svoje záväzky, a to aj v prípade, ak podnik vykazuje stratu. Likvidita a solventnosť sa vzájomne prelínajú a niekedy sa okamžitá likvidita stotožňuje so solventnosťou. Likvidita sa viaže k dlhšiemu obdobiu a solventnosť je momentálna platobná schopnosť.

Okamžitá likvidita je meradlom krátkodobej platobnej schopnosti. Je to pomer voľne použiteľných peňažných prostriedkov a okamžite splatných záväzkov. Ideálna hodnota

ukazovateľa je 1, vtedy je k dispozícii toľko voľne použiteľných peňažných prostriedkov, koľko činia okamžite splatné záväzky, a podnik sa považuje za solventný. Za voľne použiteľné peňažné prostriedky považujeme peňažnú hotovosť v pokladnici a na bežných účtoch účtovnej jednotky. Za okamžite splatné záväzky sa považujú záväzky splatné k dátumu výpočtu ukazovateľa vrátane záväzkov po lehote splatnosti. Rozdielový ukazovateľ, ktorý sa vzťahuje na ukazovateľ okamžitej likvidity, je **čistý okamžitý peňažný fond**.

$$\text{Okamžitá likvidita} = \frac{\text{voľne použiteľné peňažné prostriedky}}{\text{okamžite splatné záväzky}}$$

Čistý okamžitý peňažný fond = voľne použiteľné peňažné prostriedky – okamžite splatné záväzky

Pretože z účtovnej závierky nie je možné zistiť výšku okamžite splatných záväzkov, zameriam sa z hľadiska praktickej aplikácie na nasledovné tri stupne likvidity – peňažnú, pohotovú a celkovú likviditu, a k nim prislúchajúce rozdielové ukazovatele.

1.stupeň - peňažná likvidita (cash ratio) je pomer najlikvidnejšieho majetku a krátkodobých záväzkov. Za najlikvidnejší majetok sa považujú peňažné prostriedky v pokladnici, ekvivalenty peňažných prostriedkov, peňažné prostriedky na bankových účtoch (okrem termínovaných účtov) a obchodovateľné cenné papiere. Ukazovateľ peňažnej likvidity by mal byť v rozmedzí 0,9 – 1,1. K peňažnej likvidite sa vzťahuje rozdielový ukazovateľ **čisté peňažné prostriedky**, ktorý vyjadruje, o koľko je najlikvidnejší majetok vyšší ako krátkodobé záväzky.

$$\text{Peňažná likvidita} = \frac{\text{najlikvidnejší majetok}}{\text{krátkodobé záväzky}}$$

Čisté peňažné prostriedky = najlikvidnejší majetok – krátkodobé záväzky

2.stupeň - pohotová likvidita (quick ratio) sa vypočíta pomerom najlikvidnejšieho majetku + inkasovateľných pohľadávok a krátkodobých záväzkov. Inkasovateľné pohľadávky sú krátkodobé pohľadávky, od ktorých sa odpočítajú pohľadávky po lehote

splatnosti. Pre ukazovateľ pohotovej likvidity sa odporúča hranica 1 – 1,5. Rozdielovým ukazovateľom, ktorý sa vzťahuje k pohotovej likvidite, sú **čisté pohotovú prostriedky**.

$$\text{Pohotová likvidita} = \frac{(\text{najlikvidnejší majetok} + \text{inkasovateľné pohľadávky})}{\text{krátkodobé záväzky}}$$

$\text{Čisté pohotovú prostriedky} = (\text{najlikvidnejší majetok} + \text{inkasovateľné pohľadávky}) - \text{krátkodobé záväzky} = \text{obežný majetok} - \text{zásoby} - \text{nelikvidné pohľadávky} - \text{krátkodobé záväzky}$

Nelikvidné pohľadávky sú dlhodobé pohľadávky a pohľadávky po lehote splatnosti.

3.stupeň - celková likvidita (current ratio) je meradlom dlhodobej platobnej schopnosti. Je to pomer obežného majetku a krátkodobých záväzkov. Odporúčaná hranica pre tento ukazovateľ je od 1,5 do 2,5, to znamená, že obežný majetok by mal prevyšovať krátkodobé záväzky asi dvojnásobne. Rozdielový ukazovateľ, ktorý sa vzťahuje k celkovej likvidite, sa nazýva **čistý pracovný kapitál**.

$$\text{Celková likvidita} = \frac{\text{obežný majetok}}{\text{krátkodobé záväzky}}$$

$\text{Čistý pracovný kapitál} = \text{obežný majetok} - \text{krátkodobé záväzky}$

Veľkou nevýhodou ukazovateľov likvidity je, že sú stavovými ukazovateľmi. Preto na posúdenie likvidity účtovnej jednotky a jej schopnosti vytvárať peňažné prostriedky na úhradu záväzkov sú vhodnejšie ukazovatele konštruované na báze cash flow.

3.2 Ukazovatele aktivity

Ukazovatele aktivity charakterizujú hospodárenie podniku so svojím majetkom (aktívami). Efektívne hospodárenie je základom pre znižovanie nákladovosti a vytvára podmienky pre dosahovanie zisku, ktorý je nevyhnutný pre dlhodobú existenciu podniku.

Ukazovatele aktivity vyjadrujú dobu obratu a rýchlosť obratu majetku i jeho jednotlivých častí.

Dobou obratu (DO) rozumieme dobu, počas ktorej je majetok v účtovnej jednotke viazaný v určitej konkrétnej forme. Je to teda čas, za ktorý sa majetok zmení z jednej formy na druhú, preto sa hodnota ukazovateľov aktivity vyjadruje v jednotkách času.

Rýchlosťou obratu majetku (KO) rozumieme počet obrátok príslušného druhu majetku za zvolený časový interval. Rýchlosť obratu sa vyčísluje ako koeficient obratovosti.

Súčinom doby obratu a koeficientu obratovosti dostaneme zvolený časový interval, to znamená, že ak sa viažu na obdobie jedného roku, ich súčin sa musí rovnať 365 (dní).

Ukazovateľ aktivity celkového majetku (CM)

$$DO_{CM} = \frac{\text{priemerný stav majetku}}{\frac{\text{tržby}}{365}}$$

$$KO_{CM} = \frac{\text{tržby (za rok)}}{\text{priemerný stav majetku}}$$

Pri výpočte ukazovateľa doby obratu celkového majetku sa v čitateli uvádza priemerný stav majetku vypočítaný ako jednoduchý aritmetický priemer, t.j.:

$$\text{Priemerný stav maj.} = \frac{\text{stav k 1.1. bežného obdobia} + \text{stav k 1.1. predchádzajúceho obdobia}}{2}$$

Analytik môže tiež použiť vážený aritmetický priemer alebo harmonický priemer.

Pri výpočtoch musí byť dodržaný vzťah: $KO \times DO = d$ (počet dní v období)

Na základe ukazovateľa obratovosti celkového majetku sa hodnotí výkonnosť účtovnej jednotky. Čím je koeficient obratovosti vyšší, tým sa považuje za lepší, lebo pri nižšej hodnote majetku dosahuje vyššie tržby (resp. výnosy). Hranicou na porovnanie vyčíslených ukazovateľov je hodnota 1. Ak sa ukazovateľ obratu celkového majetku rovná 1, výška dosiahnutých ročných tržieb sa rovná celkovému majetku. Ak je koeficient vyšší ako

1, podnik dosiahol vyššie ročné tržby ako je priemerná hodnota majetku v danom účtovnom období a výkonnosť podniku môžeme posúdiť ako dobrú. Ak je koeficient nižší ako 1, podnik dosiahol nižšie ročné tržby ako je priemerná hodnota majetku v danom účtovnom období.

Ukazovateľ aktivity neobežného majetku (NM)

$$DO_{NM} = \frac{\text{priemerný stav neobežného majetku}}{\frac{\text{tržby}}{365}}$$

$$KO_{NM} = \frac{\text{tržby (za rok)}}{\text{priemerný stav neobežného majetku}}$$

Ukazovateľ aktivity obežného majetku (OM)

$$DO_{OM} = \frac{\text{priemerný stav obežného majetku}}{\frac{\text{tržby}}{365}}$$

$$KO_{OM} = \frac{\text{tržby (za rok)}}{\text{priemerný stav obežného majetku}}$$

Ukazovatele aktivity obežného majetku ako celku majú pomerne malú vypovedaciu schopnosť vzhľadom na rôznorodú štruktúru obežného majetku. Preto je vhodné rozdeliť obežný majetok na dve základné zložky – zásoby a pohľadávky. V praxi sa najčastejšie používajú ukazovatele aktivity zásob.

Ukazovateľ aktivity zásob (Zás)

Pri výpočte ukazovateľov doby obratu a obratovosti zásob sa používajú dva prístupy.

Prvý prístup je taký, že v nadväznosti na ostatné vyčísl'ované ukazovatele aktivity sa pri dobe obratu zásob uvádzajú v menovateli tržby. V druhom prístupe sa v menovateli uvádzajú náklady. V závislosti od použitej veličiny je odvodená aj vypovedacia schopnosť týchto

ukazovateľov. Ak chce analytik charakterizovať dobu obratu zásob čo najvýstižnejšie, je potrebné brať do úvahy len náklady (resp. tržby), ktoré sa vzťahujú na zásoby.

Obratovosť zásob je dôležitý ukazovateľ pri posudzovaní finančnej situácie podniku. Čím rýchlejšie sa zásoby v podniku obracajú, tým menšia je potreba finančných zdrojov na ich krytie. Zrýchľovanie obratu zásob umožňuje dosahovať vyššie tržby, a to bez zvýšenia nárokov na finančné prostriedky.

Ukazovateľ doby obratu zásob udáva v dňoch, aký čas uplynie od doby, keď zásoby prídu do podniku, až po dobu, keď ho opustia v podobe hotových výrobkov (ak ide o tovar, tak po dobu, keď sa tento tovar predá).

Vo výrobných podnikoch je doba obratu zásob zvyčajne dlhšia (čiže výrobné zásoby sa obracajú pomalšie), v obchodných podnikoch je doba obratu zásob obvykle kratšia (tovar sa obracia rýchlejšie).

Je žiadúce, aby počet obrátok zásob za rok bol čo najvyšší (a teda doba obratu čo najkratšia), ale rýchly obrat nemusí vždy znamenať len intenzívne využívanie zásob, ale tiež zlú úroveň z hľadiska zabezpečenia plynulosti výroby (napr. podkapitalizácia podniku). Jednou z úloh finančného riadenia je preto zabezpečenie optimálnej veľkosti zásob a rýchlosti ich obratu.

Ukazovateľ aktivity pohľadávok (Po)

Ukazovateľ doby obratu pohľadávok vyjadruje, aký dlhý čas sa majetok podniku v priemere za účtovné obdobie nachádza vo forme pohľadávok, t.j. za ako dlho sa v účtovnej jednotke v priemere pohľadávky inkasujú. Tento ukazovateľ vyjadruje platobnú disciplínu odberateľov. Pokles ukazovateľa doby obratu pohľadávok však nemusí vždy znamenať, že v podniku sa rýchlejšie inkasujú pohľadávky.

Čím vyššia je hodnota koeficientu obratovosti, tým rýchlejšie podnik inkasuje svoje pohľadávky a získanú hotovosť môže použiť na ďalšie nákupy.

V súvislosti s analýzou platobnej disciplíny odberateľov je užitočné poznať a analyzovať aj platobnú disciplínu vlastnej účtovnej jednotky. V tejto súvislosti sa často vyčísluje ukazovateľ **doby obratu záväzkov** a **obrat záväzkov**. Nie všetky záväzky, ktoré sú vykázané v súvahe, sa splácajú (splácajú sa len dlhy). Informácie o dlhoch však v súvahe nezískame, preto ich v praktickej časti u verejných škôl nebudem môcť vyčíslieť.

Doba obratu záväzkov z obchodného styku je doba trvania úhrady, vyjadruje teda počet dní od vzniku záväzku do času jeho úhrady. Koeficient obratovosti záväzkov z obchodného styku udáva, koľkokrát do roka sa v priemere záväzky uhrádzajú.

3.3 Analýza výsledku hospodárenia a rentability

Výsledok hospodárenia je kvantitatívny i kvalitatívny ukazovateľ výsledkov celkovej činnosti účtovnej jednotky v účtovnom období. Účtovný zisk, resp. účtovná strata sa využívajú na hodnotenie efektívnosti podnikateľskej činnosti účtovnej jednotky formou konštrukcie rôznych pomerových ukazovateľov. Tieto ukazovatele sa označujú ako ukazovatele rentability (ukazovatele ziskovosti, resp. výnosnosti).

Rentabilita je pomerové vyjadrenie pozitívneho výsledku hospodárenia (t.j. zisku) vo vzťahu k príslušnému základu. Vyčísľuje sa v percentách.

$$\text{Rentabilita} = \frac{\text{zisk}}{\text{základ}} \times 100 = \dots\dots\dots\%$$

Rentabilita sa považuje za meradlo schopnosti účtovnej jednotky vytvárať nové zdroje, resp. dosahovať zisk pomocou investovaného kapitálu.

Základ pri výpočte ukazovateľa rentability môže byť rôzny a v závislosti od toho sa odvodzuje názov konkrétneho ukazovateľa rentability.

Ak účtovná jednotka dosiahla v účtovnom období výsledok stratu, konštatujeme, že jej činnosť bola nerentabilná. Matematicky možno aj v takomto prípade vyčísliť ukazovateľ so zápornou hodnotou, pre ktorý sa používa označenie záporná rentabilita. Účtovná jednotka, ktorá dosiahla v účtovnom období výsledok hospodárenia stratu, nespĺňa jednu zo základných charakteristík finančného zdravia podniku.

Rentabilita celkových prostriedkov (majetku) je globálny pomerový ukazovateľ, ktorý sa vyčísľuje ako pomer výsledku hospodárenia po zdanení daňou z príjmu (účtovného zisku) a celkovej sumy majetku.

Údaje o účtovnom zisku zistíme z výkazu ziskov a strát, pričom ide o intervalový ukazovateľ. Údaje o celkových prostriedkoch účtovnej jednotky zistíme zo súvahy, ide o celkovú sumu majetku a predstavuje stavový ukazovateľ. Nerovnorodosť vstupných údajov (intervalový a stavový) je možné čiastočne zmierniť tak, že sa vyčísli priemerný stav majetku

za analyzované účtovné obdobie. Najčastejšie sa vypočítava ako jednoduchý aritmetický priemer.

Rentabilita celkových vložených prostriedkov (Return on Assets - ROA) sa vyčíslí takto:

$$ROA = \frac{\textit{zisk}}{\textit{priemerný stav majetku}} \times 100$$

Ukazovateľ rentability vložených prostriedkov (ROA) neberie do úvahy skutočnosť, že zdroje majetku sa členia na vlastné a cudzie. Preto sa vyčísluje ukazovateľ **rentability vlastného imania (Return on Equity - ROE)**, ktorý hodnotí výnosnosť vlastného kapitálu. Majitelia podniku na základe neho určujú, či im vložený kapitál prináša dostatočný výnos. Rentabilita vlastného imania sa vypočíta takto:

$$ROE = \frac{\textit{účtovný zisk}}{\textit{priemerný stav vlastného imania}} \times 100$$

Porovnaním účtovného zisku a výnosov získame ukazovateľ **rentabilita výnosov (RV)**. Tento ukazovateľ sa nazýva aj ziskovosť v užšom zmysle.

$$RV = \frac{\textit{účtovný zisk}}{\textit{výnosy}} \times 100$$

Z hľadiska posudzovania výnosnosti sú z výnosov najdôležitejšie tržby, preto sa vyčísluje **rentabilita tržieb (Return on Sales - ROS)**.

$$ROS = \frac{\textit{účtovný zisk}}{\textit{tržby}} \times 100$$

Ukazovateľ **rentabilita nákladov** sa vyčíslí takto:

$$RN = \frac{\textit{účtovný zisk}}{\textit{náklady}} \times 100$$

V súvislosti s analýzou výsledku hospodárenia (so zohľadnením jeho základných zložiek – nákladov a výnosov) a rentability sa vyčísľujú aj nasledovné ukazovatele:

• **nákladovosť (n):**

$$n = \frac{\textit{náklady}}{\textit{výnosy}}$$

• **ziskovosť (z):**

$$z = \frac{\textit{zisk}}{\textit{výnosy}} = 1 - n$$

3.4 Ukazovatele zadlženosti

Ukazovatele zadlženosti charakterizujú finančnú stabilitu, resp. nestabilitu podniku. Vyjadrujú rozsah použitia cudzieho a vlastného kapitálu na financovanie potrieb podniku. Čím je zadlženosť vyššia, tým je väčšie riziko podnikania, a to vyvoláva neistotu u veriteľov. Naopak, ak je podnik financovaný najmä z vlastných zdrojov, môžeme povedať, že ide o stabilný a nezávislý podnik, ale vo všeobecnosti platí, že vlastný kapitál je drahší ako cudzí, preto nie je ideálne mať podnik financovaný len z vlastných zdrojov. Optimálna finančná štruktúra je taký pomer finančných zdrojov, ktorý predstavuje minimalizáciu nákladov spojených s obstaraním a používaním celkového kapitálu v podniku. Pri skúmaní finančnej štruktúry je potrebné rešpektovať zlaté pravidlo financovania, podľa ktorého má byť pomer vlastných a cudzích zdrojov približne 1:1. Zo zlatého pravidla financovania môžeme sformulovať dva základné vzťahy, ktoré charakterizujú štruktúru zdrojov financovania – koeficient zadlženosti a koeficient finančnej samostatnosti, čo sú navzájom obrátené hodnoty.

Koeficient zadlženosti je pomer cudzích zdrojov a vlastného imania a udáva mieru zadlženosti podniku. Ak:

- koeficient zadlženosti je nižší ako 1, potom sú cudzie zdroje nižšie ako vlastné,
- koeficient zadlženosti = 1, potom sa cudzie zdroje rovnajú vlastným,

- koeficient zadlženosti je vyšší ako 1, potom sú cudzie zdroje vyššie ako vlastné.

$$\text{Koeficient zadlženosti} = \frac{\text{cudzie zdroje}}{\text{vlastné imanie}}$$

Koeficient finančnej samostatnosti udáva mieru samofinancovania podniku. Ak:

- koeficient finančnej samostatnosti je nižší ako 1, potom sú vlastné zdroje nižšie ako cudzie,
- koeficient finančnej samostatnosti = 1, potom sa vlastné zdroje rovnajú cudzím,
- koeficient finančnej samostatnosti je vyšší ako 1, potom sú vlastné zdroje vyššie ako cudzie.

$$\text{Koeficient finančnej samostatnosti} = \frac{\text{vlastné imanie}}{\text{cudzie zdroje}}$$

O finančnej štruktúre vypovedajú najmä ukazovateľ zadlženosti a ukazovateľ samofinancovania.

Ukazovateľ zadlženosti (debt ratio) – vyjadruje, koľko percent majetku kryjú cudzie zdroje.

Ak je ukazovateľ zadlženosti:

- menší ako 30%, potom je zadlženosť podniku nízka,
- od 30% do 50%, podnik sa považuje za priemerne zadlžený,
- od 51% do 70%, zadlženosť podniku je vysoká,
- vyšší ako 70%, zadlženosť podniku sa považuje za rizikovú.

$$\text{Ukazovateľ zadlženosti} = \frac{\text{cudzie zdroje}}{\text{majetok spolu}} \times 100$$

Ukazovateľ samofinancovania (equity ratio) – vyjadruje, koľko percent majetku kryjú vlastné zdroje.

$$\text{Ukazovateľ samofinancovania} = \frac{\text{vlastné imanie}}{\text{majetok spolu}} \times 100$$

Keďže zdroje financovania delíme na cudzie a vlastné, je zrejmé, že ukazovateľ samofinancovania je doplňujúcim ukazovateľom k ukazovateľu zadlženosti, a preto ich súčet musí byť 100%.

Z ukazovateľa zadlženosti a ukazovateľa samofinancovania sa odvodzuje pôsobenie finančnej páky. **Ukazovateľ finančnej páky (financial leverage)** sa vyčíslí ako obrátená hodnota ukazovateľa samofinancovania. Čím je vyšší podiel cudzích zdrojov na celkovom financovaní činnosti podniku, tým je vyšší ukazovateľ finančnej páky.

$$\text{Finančná páka} = \frac{\text{majetok spolu}}{\text{vlastné imanie}}$$

Ak je podnik schopný dosiahnuť z celkového investovaného kapitálu vyššiu výnosnosť ako je výška úrokov platených za použitie cudzieho kapitálu, je vysoká úroveň finančnej páky v podstate priaznivým javom z hľadiska majiteľov podniku. Ak platí opačný vzťah, t.j. výnosnosť celkového kapitálu je nižšia ako cena cudzích zdrojov, je vysoká hodnota finančnej páky nepriaznivý jav. Táto skutočnosť sa označuje ako pôsobenie finančnej páky a má veľmi úzku súvislosť s rentabilitou vlastného imania. Finančná páka má tú vlastnosť, že aj pomerne malá zmena ukazovateľa ROA sa prejaví v podstatne väčšej zmene ROE. Čím je väčší podiel cudzieho kapitálu, tým je účinok finančnej páky väčší. Z uvedeného vyplýva, že použitím cudzieho kapitálu sa zvyšuje rentabilita vlastného kapitálu. V skutočnosti to platí iba po určitú hranicu, pretože nadmerným zadlžením podniku vznikajú zvýšené náklady na cudzí kapitál a náklady finančných ťažkostí, čo sa prejavuje na klesajúcej rentabilite.

Ukazovateľ finančnej páky sa vyčísluje ako koeficient (niekedy aj v percentách) a v prípade, že by malo byť dodržané zlaté pravidlo financovania, bola by jeho hodnota približne 2.

Dlhodobú solventnosť môžeme merať ukazovateľom **dlhodobej zadlženosti (Long-Term Debt Ratio)**. Tento ukazovateľ sa vzťahuje na schopnosť podniku platiť svoje dlhodobé záväzky. Vypovedá o rozsahu použitia dlhodobého cudzieho kapitálu na financovanie potrieb podniku. Vyššia hodnota poukazuje na horšiu dlhodobú solventnosť.

$$\text{Ukazovateľ dlhodobej zadlženosti} = \frac{\text{celkové dlhodobé cudzie zdroje}}{\text{celkové aktíva}}$$

3.5 Ukazovatele konštruované na báze cash flow

Výkaz o peňažných tokoch (cash flow) nám zobrazuje prírastok alebo úbytok peňažných prostriedkov pri hospodárskej činnosti podniku za určité obdobie. Z tohto výkazu môžeme zistiť viacero absolútnych a pomerových ukazovateľov, ktoré charakterizujú finančnú situáciu účtovnej jednotky. Pri posudzovaní situácie podniku je dôležité poznať príčiny zmien peňažných prostriedkov za príslušné obdobie, čo umožňuje práve cash flow. Odporúčaná hodnota z pohľadu vývoja je rast.

Ukazovateľ **cash flow** je ukazovateľ zmeny stavu peňažných prostriedkov, ktorý sa vyčíslí nasledovne:

$$\text{Ukazovateľ cash flow} = \text{konečný zostatok peňažných prostriedkov} - \text{začiatkový stav peňažných prostriedkov}$$

Tento ukazovateľ vyjadruje, či účtovná jednotka má vyšší alebo nižší stav peňažných prostriedkov a peňažných ekvivalentov na konci účtovného obdobia v porovnaní so stavom na začiatku účtovného obdobia.

Ukazovateľ **netto cash flow** je súčet nasledovných interných zdrojov financovania:

$$\text{Netto cash flow} = \text{Výsledok hospodárenia z bežnej činnosti pred zdanením daňou z príjmu} + \text{Odpisy}$$

Záporná hodnota tohto ukazovateľa signalizuje, že výsledok hospodárenia strata je vyšší ako základný interný zdroj financovania – odpisy.

Celkový peňažný tok sa v prehľade peňažných tokov musí rozčleniť v závislosti od toho, z akej činnosti vznikol, pričom v prehľade peňažných tokov sa za jednotlivé činnosti vykazuje ako čistý.

$$\text{Čisté zvýšenie alebo čisté zníženie peňažných prostriedkov} = \text{Čistý peňažný tok z prevádzkovej činnosti} + \text{Čistý peňažný tok z investičnej činnosti} + \text{Čistý peňažný tok z finančnej činnosti}$$

Čistý peňažný tok z prevádzkovej činnosti informuje o schopnosti podniku vytvárať peňažné prostriedky v činnosti, ktorá je predmetom jeho podnikania.

Čistý peňažný tok z investičnej činnosti informuje o výške výdavkov na obstaranie neobežného majetku, teda na prostriedky, ktoré zabezpečujú budúce príjmy.

Čistý peňažný tok z finančnej činnosti poukazuje na potrebu budúcich peňažných tokov (vypovedá o tom, koľko peňažných prostriedkov bude účtovná jednotka potrebovať na splácanie dlhodobých úverov a pôžičiek, koľko na výplatu dividend a podielov na zisku).

Vo všeobecnosti platí, že vo finančne zdravom podniku čistý peňažný tok z prevádzkovej činnosti má mať kladnú hodnotu a čistý peňažný tok z investičnej činnosti by mal byť záporný, nesmie však prevyšovať čistý peňažný tok z prevádzkovej činnosti. Dôležitý však je aj vzťah výslednej hodnoty peňažných tokov týchto dvoch oblastí činnosti a peňažného toku z finančnej činnosti.

Súčet čistého peňažného toku z prevádzkovej činnosti a čistého peňažného toku z investičnej činnosti sa označuje **čistý peňažný tok po financovaní investícií (free cash flow)**. Tento ukazovateľ vyjadruje, koľko peňažných prostriedkov zostalo z toho, čo účtovná jednotka vytvorila v prevádzkovej činnosti po financovaní investičnej činnosti na oblasť financovania finančnej činnosti. Kladný čistý peňažný tok po financovaní investícií informuje o tom, že podnik je schopný samofinancovania. Existujú tri možnosti, ako sa môžu vytvorené peňažné prostriedky použiť:

- nepoužijú sa a zvýšia celkový stav peňažných prostriedkov,
- účtovná jednotka znižuje svoju zadlženosť, čo sa prejaví v znížení hodnoty záväzkov,
- účtovná jednotka vyplatí majiteľom dividendy alebo podiely na zisku.

Záporný čistý peňažný tok po financovaní investícií informuje o tom, že účtovnej jednotke nestačia na jej investičné zámery kladné peňažné toky vytvorené v prevádzkovej činnosti. Pri analýze sa skúma, či podnik pokryl a akým spôsobom pokryl nedostatok peňažných prostriedkov. Sú 4 možnosti prejavu záporného čistého peňažného toku po financovaní investícií:

- účtovná jednotka znižuje stav peňažných prostriedkov (možné len vtedy, keď má peňažné prostriedky),

- zníženie stavu peňažných prostriedkov účtovná jednotka kompenzuje predajom dlhodobého majetku,
- účtovná jednotka zvyšuje svoju zadlženosť, čo sa prejaví vo zvýšení záväzkov,
- dochádza k dodatočným vkladom akcionárov alebo spoločníkov.

Okrem uvedených absolútnych ukazovateľov sa pomerne často vyčíslujú pomerové ukazovatele konštruované na báze cash flow, ktoré sa považujú za ukazovatele s väčšou vypovedacou schopnosťou, ako sú ukazovatele konštruované na báze výsledku hospodárenia. Dôvodom je najmä to, že výšku výsledku hospodárenia možno účelovo ovplyvňovať. Výšku peňažných prostriedkov k dátumu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, však účtovná jednotka zmeniť nemôže.

Ukazovateľ krytia celkových záväzkov vyjadruje schopnosť účtovnej jednotky zabezpečiť úhradu svojich záväzkov pomocou peňažných tokov vytvorených v prevádzkovej činnosti.

$$\text{Ukazovateľ krytia celkových záväzkov} = \frac{\text{čistý peňažný tok z prevádzkovej činnosti}}{\text{celková suma záväzkov}}$$

Ak tento ukazovateľ dosahuje hodnotu 1, alebo je väčší ako 1 počas viacerých analyzovaných období, vypovedá to o schopnosti účtovnej jednotky kryť svoje záväzky z peňažných tokov vytvorených v prevádzkovej činnosti.

$$\text{Ukazovateľ finančnej efektívnosti tržieb} = \frac{\text{Čistý peňažný tok z prevádzkovej činnosti}}{\text{Tržby vzťahujúce sa na prevádzkovú činnosť}}$$

Tento ukazovateľ vyjadruje stupeň premeny tržieb na peňažné príjmy. Ak sa vyjadrí v percentách, udáva, koľko percent tržieb sa mení na peňažné toky (príjmy).

3.6 Nefinančné ukazovatele

Okrem vyššie uvedených ukazovateľov finančného charakteru majú na celkovú finančnú situáciu podniku vplyv takisto **nefinančné ukazovatele**, napr.:

- podnikateľská história,
- zamestnanosť v regióne,
- odvetvová klasifikácia ekonomických činností,
- priemerná mzda v regióne,
- citlivosť na možné kurzové rozdiely,
- štruktúra obyvateľov,
- úroveň vzdelania,
- vek obyvateľov,
- štruktúra odberateľov,
- závislosť na dodávateľoch a odberateľoch, a pod.

4) Výpočet ukazovateľov pre verejné vysoké školy

Nie všetky ukazovatele, ktoré sa pri bežnej podnikovej finančnej analýze počítajú, sú vhodné aj pre organizácie verejného sektora. Keby tieto organizácie vedeli, ktoré z ukazovateľov sú zbytočné počítať, ušetrilo by im to prácu aj čas pri svojej finančnej analýze. Preto sa budem snažiť poukázať na ukazovatele, ktoré sú podľa mňa nevyhnutné spočítať, a naopak vysvetliť, prečo tie zvyšné vhodné nie sú. Tiež sa budem snažiť podať ekonomickú interpretáciu týchto ukazovateľov.

Na analýzu mám dostupné dáta zo súvahy a výkazu ziskov pre 20 verejných vysokých škôl za tri po sebe nasledujúce obdobia (roky 2004, 2005 a 2006). V práci sa budem na ne odvolávať ako na vysoké školy VVŠ01 až VVŠ20.

4.1 Ukazovatele likvidity

Myslím si, že ukazovatele likvidity sú dôležité ako pre organizácie zamerané na zisk, tak aj pre neziskové organizácie, ktoré pomocou týchto ukazovateľov zistia, či majú dostatok finančných prostriedkov na splatenie svojich dlhov. Je pre školu určite prínosné, keď vie, či je schopná platiť svoje záväzky načas.

Pri výpočte ukazovateľov likvidity je potrebné na začiatok vypočítať krátkodobé záväzky, ktoré figurujú vo výpočte každého ukazovateľa. Zo súvahy nie je celkom jasné, čo sú celkové krátkodobé a dlhodobé záväzky, pretože sa tu nachádzajú prechodné účty pasívne. Na ich dôsledné rozlíšenie z časového hľadiska sú potrebné ďalšie údaje z bežného účtovníctva. Prechodné účty pasívne obsahujú tieto účty – Výdavky budúcich období (383), Výnosy budúcich období (384) a Odhadné účty pasívne (389). Aj keď sa Odhadné účty pasívne od 1.1.2008 už nepoužívajú, v analyzovanom období 2004 – 2006 boli súčasťou účtovnej osnovy, a preto ich budem brať do úvahy. Účty 383 a 389 sú krátkodobé účty, preto ich zahrniem do krátkodobých záväzkov. Účet 384 je o niečo komplikovanejší, lebo obsahuje aj krátkodobé aj dlhodobé záväzky. Preto ho treba bližšie analyzovať. Ja som krátkodobé záväzky z tohto účtu dostala tak, že som odpočítala od celkovej sumy zvyšok kapitálovej dotácie na kompenzáciu odpisov z nej obstaraného majetku.

VVŠ	Peňažná likvidita			Pohotová likvidita			Celková likvidita		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
VVŠ01	2,53	2,29	1,26	2,87	2,53	1,45	2,96	2,69	1,57
VVŠ02	1,30	1,28	0,90	1,33	1,36	0,95	1,46	1,45	1,06
VVŠ03	1,32	1,45	0,97	1,39	1,49	1,50	1,49	1,57	1,58
VVŠ04	3,19	2,92	3,05	3,34	2,99	3,11	3,39	3,11	3,16
VVŠ05	0,65	0,98	1,43	2,35	1,67	2,00	2,49	1,81	2,09
VVŠ06	1,64	1,49	1,82	1,70	1,55	1,83	1,72	1,62	1,92
VVŠ07	1,53	1,32	1,47	1,57	1,39	1,62	1,76	1,49	1,70
VVŠ08	2,23	1,99	1,77	2,27	2,09	1,78	2,32	2,16	2,01
VVŠ09	1,57	1,38	1,53	1,72	1,48	1,65	1,89	1,58	1,73
VVŠ10	1,59	1,30	1,27	1,67	1,38	1,40	1,72	1,40	1,44
VVŠ11	1,23	1,22	1,07	1,46	1,53	1,50	1,63	1,60	1,55
VVŠ12	1,46	2,07	2,21	1,53	2,11	2,27	1,54	2,18	2,31
VVŠ13	2,02	1,50	2,12	2,07	1,93	2,54	2,24	2,08	2,67
VVŠ14	1,08	1,35	1,38	1,14	1,36	1,39	1,29	1,48	1,49
VVŠ15	1,63	2,05	1,93	1,77	2,12	2,02	2,01	2,35	2,25
VVŠ16	1,45	1,11	1,91	1,53	1,14	1,93	1,58	1,17	1,93
VVŠ17	2,44	2,17	2,16	2,44	2,19	2,21	2,45	2,19	2,21
VVŠ18	1,18	1,26	1,13	1,25	1,30	1,17	1,28	1,33	1,21
VVŠ19	1,30	2,06	2,34	1,35	2,09	2,35	1,69	2,45	2,72
VVŠ20	3,69	2,10	0,99	3,76	2,14	1,01	3,77	2,14	1,01
priemer	1,75	1,66	1,64	1,92	1,79	1,78	2,03	1,89	1,88

Tabuľka 4.1. Pomerové ukazovatele likvidity

Ekonomická interpretácia:

Vo všetkých troch účtovných obdobiach má VVŠ01 dostatok peňažných prostriedkov na splatenie krátkodobých záväzkov. V roku 2004 bol ukazovateľ peňažnej likvidity 2,53 (3.miesto), v roku 2005 to bolo 2,29 (2.miesto) a v roku 2006 nastal výraznejší pokles peňažnej likvidity na 1,26 (15.miesto). Aj ukazovateľ pohotovej a celkovej likvidity majú podobný trend. Hodnota ukazovateľa pohotovej likvidity bola v prvom roku 2,87, v druhom roku 2,53 a v roku 2006 nastal opäť výrazný pokles na 1,45. A pre ukazovateľ celkovej likvidity sú tieto hodnoty v roku 2004 2,96, v roku 2005 2,69 a v roku 2006 je táto hodnota 1,57. Tento ukazovateľ vyjadruje, že obežný majetok tvorí najskôr 296%, druhý rok 269% a posledný rok 157% z výšky krátkodobých záväzkov. Tento výrazný pokles je spôsobený zvýšením krátkodobých záväzkov, ktoré z roka na rok vzrástli až takmer dvojnásobne.

Priemerná hodnota ukazovateľa peňažnej likvidity je v roku 2004 1,75, v roku 2005 1,66 a v poslednom roku je táto hodnota 1,64, čiže aj priemerne tieto hodnoty klesali. Podobným tempom klesali aj priemerné hodnoty ukazovateľa pohotovej likvidity a priemerné hodnoty ukazovateľa celkovej likvidity. VVŠ01 mala v rokoch 2004 a 2005

nadpriemerné hodnoty všetkých pomerových ukazovateľov likvidity, v roku 2006 však hodnoty týchto ukazovateľov klesli až pod celkový priemer.

V roku 2004 mala maximálne hodnoty všetkých ukazovateľov VVŠ20, avšak tieto hodnoty klesali časom veľmi rýchlo. V roku 2006 patrila VVŠ20 medzi školy s najnižšími hodnotami ukazovateľov likvidity. Tento výrazný pokles bol spôsobený zvýšením krátkodobých záväzkov, ktoré v roku 2004 dosahovali hodnotu približne 7 miliónov Sk, v roku 2005 to bolo okolo 15 miliónov Sk a v roku 2006 až 35 miliónov Sk. V roku 2006 sú zvýšené krátkodobé záväzky spôsobené najmä vysokou hodnotou na účte 384, kde krátkodobé záväzky predstavujú sumu až 26 miliónov, v roku 2004 a 2005 to bola 0.

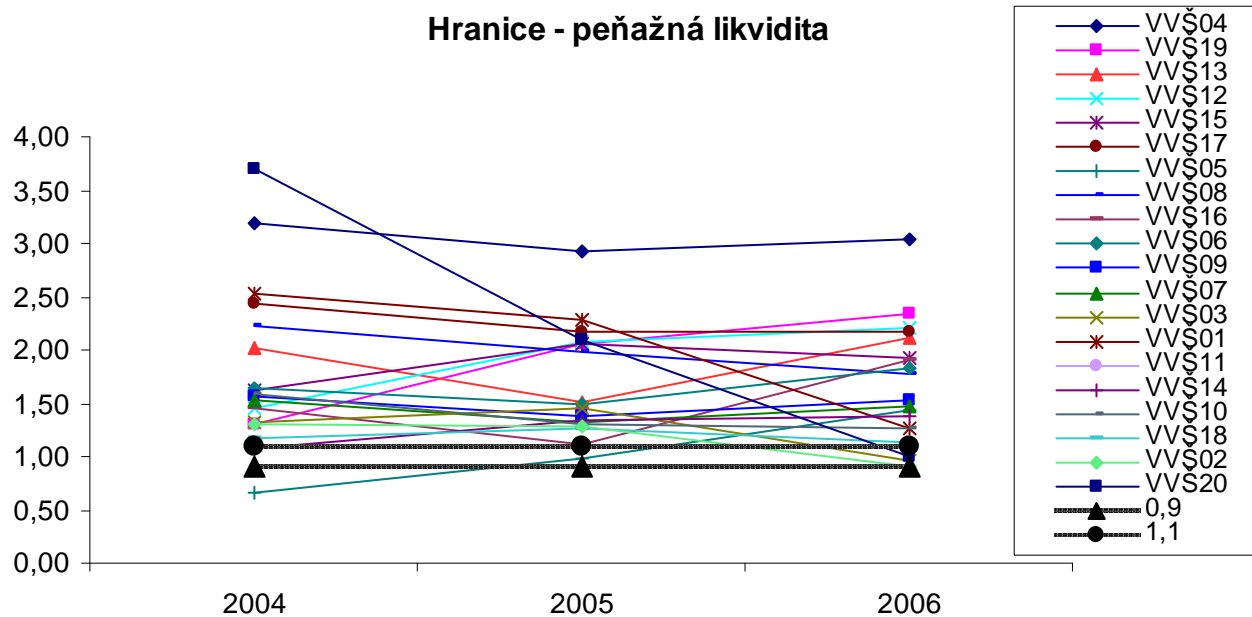
V roku 2005 a v roku 2006 dosahovala maximálne hodnoty všetkých pomerových ukazovateľov likvidity VVŠ04.

V roku 2004 dosahovala minimálnu hodnotu peňažnej likvidity VVŠ05 (0,65), pohotovej likvidity VVŠ14 (1,14) a celkovej likvidity VVŠ18 (1,28).

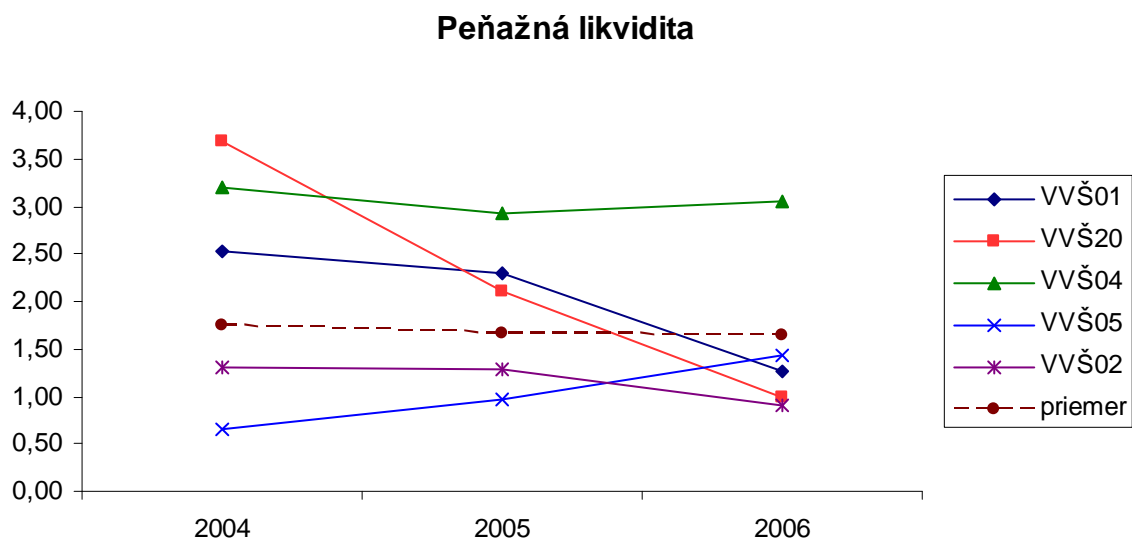
V roku 2005 dosahovala minimálnu hodnotu peňažnej likvidity opäť VVŠ05 (0,98), pohotovej a celkovej likvidity VVŠ16 (1,14 a 1,17).

V roku 2005 dosahovala minimálnu hodnotu peňažnej a pohotovej likvidity VVŠ02 (0,9 a 0,95) a celkovej likvidity VVŠ20 (1,01).

Môžeme si všimnúť, že až na pár výnimiek je väčšina ukazovateľov likvidity nad odporúčanou hranicou (viď graf 4.1. Hranice – Peňažná likvidita). Pri organizáciách zameraných na zisk by to signalizovalo neproduktívne viazanie prostriedkov v hotovosti. Je však možné, že pre neziskové organizácie budú platiť iné (vyššie) odporúčané hranice ukazovateľov likvidity.

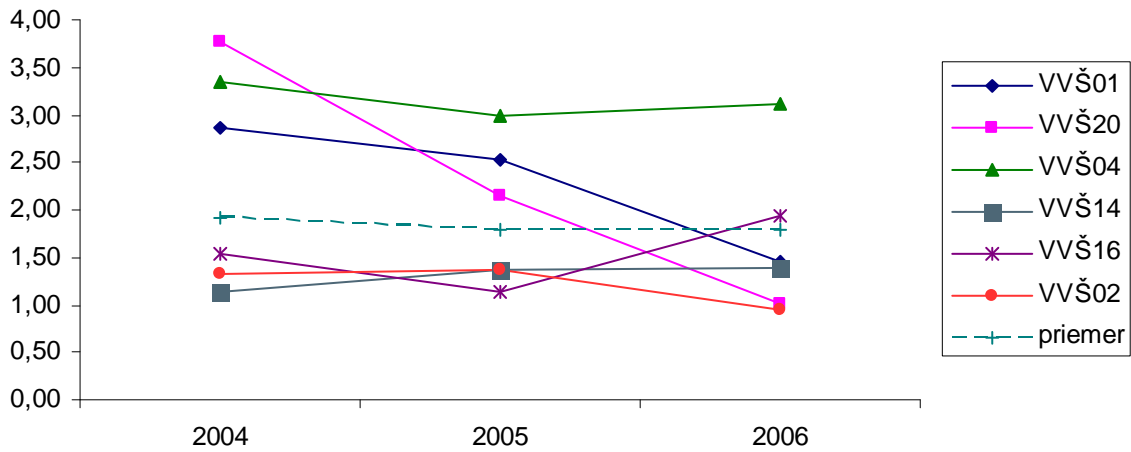

Graf 4.1. Odporúčané hranice peňažnej likvidity a ukazovatele peňažnej likvidity všetkých verejných vysokých škôl

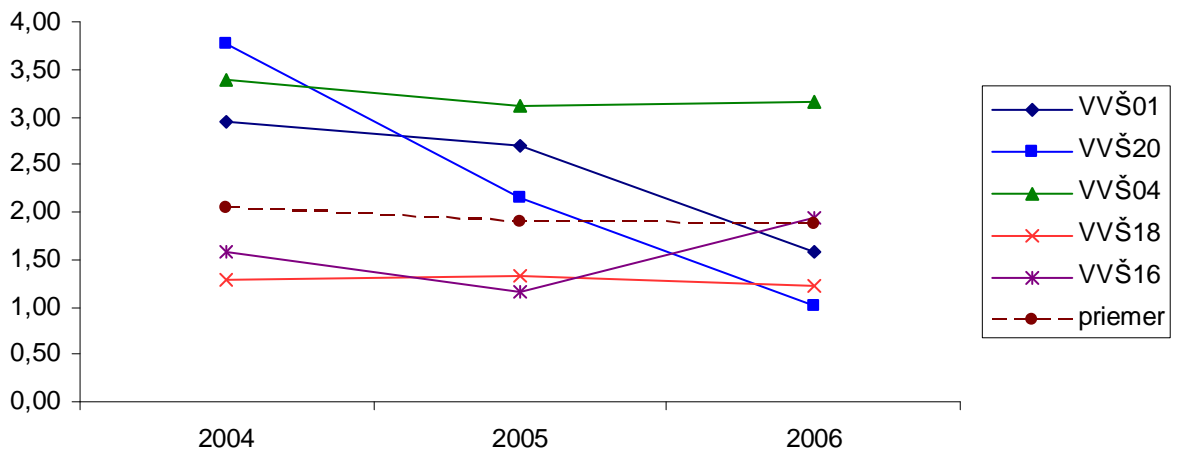
Graf 4.2. Ukazovatele peňažnej likvidity niektorých škôl porovnané s priemernou hodnotou tohto ukazovateľa

Pohotovú líkvidita

Graf 4.3. Ukazovatele pohotovej líkvidity niektorých škôl porovnané s priemernou hodnotou tohto ukazovateľa

Celková líkvidita

Graf 4.4. Ukazovatele celkovej líkvidity niektorých škôl porovnané s priemernou hodnotou tohto ukazovateľa

v tis. Sk	Čisté peňažné prostriedky			Čisté pohotovové prostriedky			Čistý pracovný kapitál		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
VVŠ									
VVŠ01	309 842	367 400	139 812	379 199	436 779	242 664	396 713	483 554	308 690
VVŠ02	34 260	33 749	-16 438	37 171	42 533	-7 627	52 865	53 027	9 385
VVŠ03	19 728	43 855	-3 356	23 997	47 796	53 980	30 527	55 362	62 081
VVŠ04	24 863	23 745	40 478	26 607	24 584	41 695	27 181	26 135	42 700
VVŠ05	-16 269	-1 053	21 538	63 424	29 190	50 408	69 853	35 396	55 409
VVŠ06	53 156	45 076	67 420	58 058	50 371	68 529	60 215	57 668	75 800
VVŠ07	52 126	28 582	40 587	56 028	35 054	52 772	74 638	44 009	60 061
VVŠ08	38 754	48 520	52 366	39 896	53 584	52 741	41 468	56 993	68 647
VVŠ09	165 218	172 031	290 207	209 441	216 233	354 891	258 562	264 732	403 539
VVŠ10	87 749	69 279	64 741	100 212	86 412	97 537	107 987	92 225	106 783
VVŠ11	31 216	45 679	19 731	62 394	110 526	140 672	84 882	125 539	153 690
VVŠ12	11 882	28 668	28 905	13 625	29 793	30 453	14 066	31 651	31 299
VVŠ13	76 739	45 194	136 752	80 404	83 755	188 144	92 984	97 237	203 286
VVŠ14	11 739	48 298	48 835	19 970	50 690	50 424	40 876	67 287	63 705
VVŠ15	39 134	65 119	67 008	48 044	69 174	73 546	62 847	83 641	90 415
VVŠ16	4 759	2 015	17 804	5 631	2 603	18 143	6 121	3 194	18 155
VVŠ17	15 981	18 460	18 418	15 988	18 812	19 135	16 117	18 817	19 221
VVŠ18	1 643	2 548	1 140	2 292	2 920	1 458	2 614	3 253	1 814
VVŠ19	11 369	63 961	75 572	12 960	65 420	76 355	25 687	86 957	97 184
VVŠ20	19 903	16 674	-221	20 420	17 322	456	20 474	17 322	525
priemer	49 690	58 390	55 565	63 788	73 678	80 319	74 334	85 200	93 619

Tabuľka 4.2. Rozdielové ukazovatele likvidity

Ekonomická interpretácia:

Vo všetkých troch účtovných obdobiach má VVŠ01 dostatok najlikvidnejšieho majetku na splatenie svojich krátkodobých záväzkov. V roku 2004 a 2005 ich mala dokonca zo všetkých škôl najviac. V roku 2006 bola VVŠ01 na druhom mieste, po VVŠ09. V roku 2004 prevyšoval najlikvidnejší majetok krátkodobé záväzky o 309 842 tis. Sk, v roku 2005 to bolo o 367 400 tis. Sk a v roku 2006 to bolo o 139 812 tis. Sk. Vidíme, že hodnota čistých peňažných prostriedkov sa z roku 2005 na rok 2006 znížila, čo je to zrejme, lebo sa znížila aj hodnota peňažnej likvidity.

Súčet najlikvidnejšieho majetku a inkasovateľných pohľadávok bol v prvom roku 379 199 tis. Sk, v druhom roku 436 779 tis. Sk a v treťom roku 242 664 tis. Sk. Čistý pracovný kapitál bol v prvom roku 396 713 tis. Sk, v druhom roku 483 554 tis. Sk a v poslednom analyzovanom roku bol čistý pracovný kapitál VVŠ01 308 690 tis. Sk.

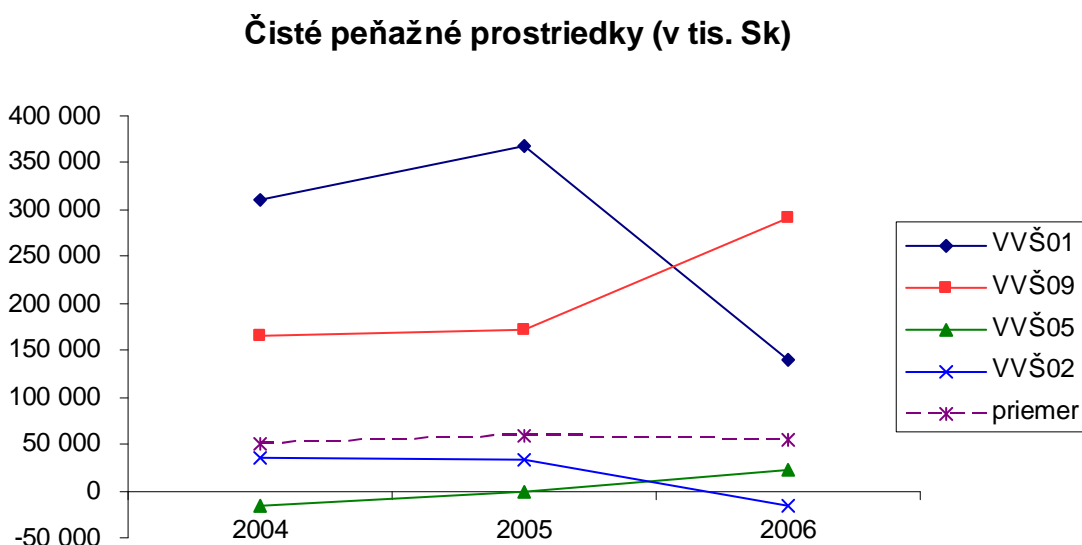
Najvyššie hodnoty rozdielových ukazovateľov v rokoch 2004 a 2005 dosahovala VVŠ01, v roku 2006 dosiahla najvyššie hodnoty VVŠ09.

V roku 2004 dosahovala najnižšie hodnoty čistých peňažných prostriedkov VVŠ05, čistých pohotových prostriedkov a čistého pracovného kapitálu VVŠ18.

V roku 2005 dosahovala najnižšie hodnoty čistých peňažných prostriedkov opäť VVŠ05, čistých pohotových prostriedkov a čistého pracovného kapitálu VVŠ16.

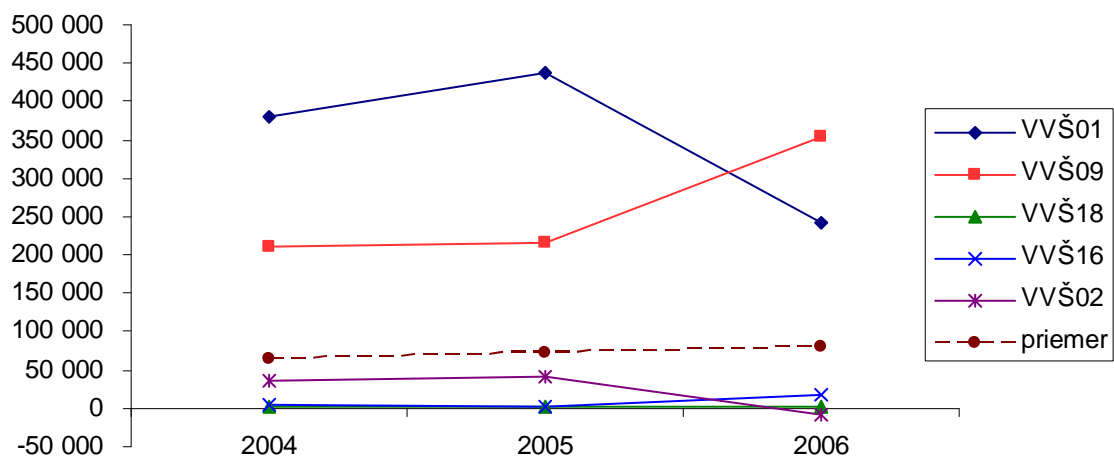
V roku 2006 dosahovala najnižšie hodnoty čistých peňažných prostriedkov a čistých pohotových prostriedkov VVŠ02, najnižšie hodnoty čistého pracovného kapitálu dosahovala VVŠ20.

Niektoré školy mali dokonca záporné hodnoty niektorých rozdielových ukazovateľov likvidity. Napríklad, VVŠ05 mala v roku 2004 a 2005 záporné hodnoty čistých peňažných prostriedkov (-16 269 tis. Sk a -1 053 tis. Sk). Znamená to, že VVŠ05 mala v týchto rokoch viac krátkodobých záväzkov ako najlikvidnejšieho majetku, čo je veľmi nepriaznivý jav, lebo nemala dostatok prostriedkov na úhradu svojich krátkodobých záväzkov, a tak sa mohla dostať do dlhov. V roku 2006 mali záporné hodnoty čistých peňažných prostriedkov VVŠ03, VVŠ02 a VVŠ20. Zápornú hodnotu čistých pohotových prostriedkov mala len VVŠ02 v roku 2006. Zápornú hodnotu čistého pracovného kapitálu nemala žiadna škola.

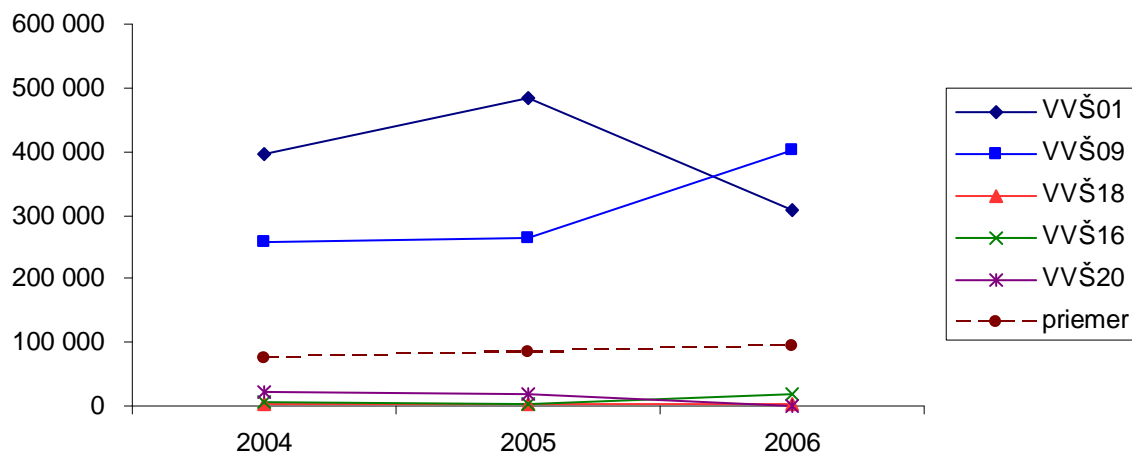
Graf 4.5. Čisté peňažné prostriedky niektorých škôl porovnané s priemernou hodnotou čistých peňažných prostriedkov

Čisté pohotové prostriedky (v tis. Sk)

Graf 4.6. Čisté pohotové prostriedky niektorých škôl porovnané s priemernou hodnotou čistých pohotových prostriedkov

Čistý pracovný kapitál (v tis. Sk)

Graf 4.7. Čistý pracovný kapitál niektorých škôl porovnaný s priemernou hodnotou čistého pracovného kapitálu

4.2 Ukazovatele zadlženosti

Ak má podnik vysokú zadlženosť, vyvoláva to neistotu u veriteľa a je pre podnik náročnejšie získať zdroje financovania. Pre neziskové organizácie môžu byť za niektorých okolností takéto zdroje dosť dôležité.

VVŠ	Koeficient zadlženosti			Koeficient finančnej samostatnosti		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006
VVŠ01	0,13	0,24	0,38	7,57	4,14	2,60
VVŠ02	0,67	0,83	1,17	1,50	1,20	0,85
VVŠ03	0,60	0,79	0,93	1,68	1,27	1,07
VVŠ04	0,18	0,19	0,48	5,54	5,26	2,09
VVŠ05	0,17	0,19	0,24	5,92	5,31	4,25
VVŠ06	0,70	0,84	0,83	1,42	1,19	1,20
VVŠ07	0,20	0,22	0,27	4,92	4,61	3,64
VVŠ08	0,66	1,01	1,42	1,52	0,99	0,71
VVŠ09	0,24	0,34	0,43	4,20	2,98	2,35
VVŠ10	0,41	0,60	0,73	2,47	1,68	1,37
VVŠ11	0,33	0,45	0,54	3,01	2,21	1,87
VVŠ12	0,39	0,60	0,73	2,57	1,68	1,37
VVŠ13	0,23	0,29	0,39	4,36	3,48	2,59
VVŠ14	0,48	0,52	0,52	2,09	1,93	1,91
VVŠ15	0,37	0,36	0,30	2,73	2,79	3,29
VVŠ16	0,60	0,68	0,65	1,66	1,48	1,54
VVŠ17	0,16	0,20	0,21	6,25	5,04	4,67
VVŠ18	0,46	0,55	0,62	2,18	1,81	1,62
VVŠ19	1,31	1,45	1,51	0,77	0,69	0,66
VVŠ20	23,14	17,31	27,91	0,04	0,06	0,04
priemer	1,57	1,38	2,01	3,12	2,49	1,98

4.3. Koeficienty zadlženosti a finančnej samostatnosti

Ekonomická interpretácia:

V roku 2004 bol koeficient zadlženosti VVŠ01 0,13, teda cudzie zdroje tvorili 0,13-násobok vlastných zdrojov. Koeficient finančnej samostatnosti bol 7,57. To znamená, že vlastné zdroje boli 7,57-krát vyššie ako cudzie zdroje. V druhom účtovnom období tvorili cudzie zdroje 0,24-násobok vlastných zdrojov, a teda vlastné zdroje tvorili 4,14-násobok cudzích zdrojov. V poslednom roku bol koeficient zadlženosti VVŠ01 0,38 a koeficient finančnej samostatnosti 2,60. Vidíme, že koeficient zadlženosti VVŠ01 každým rokom stúpал, čo znamená, že podiel cudzích zdrojov a vlastného imania sa z roka na rok zvyšoval, a teda sa zvyšovala aj zadlženosť VVŠ01.

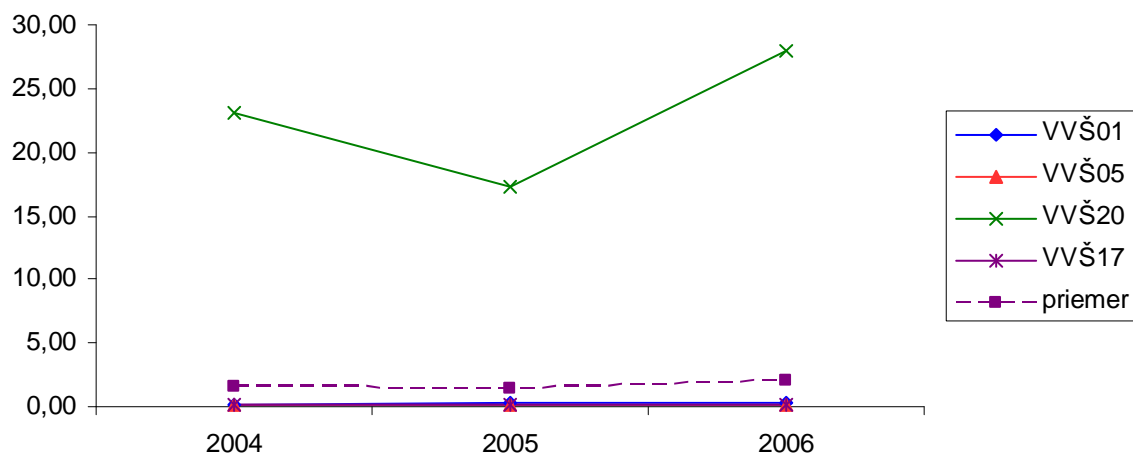
Najvyššie koeficienty zadlženosti má po všetky tri roky VVŠ20. V porovnaní s koeficientami ostatných škôl je tento koeficient niekoľkonásobne vyšší. V prvom roku bol tento koeficient 23,14, čo znamená, že cudzie zdroje sú až 23-krát vyššie ako vlastné zdroje. Koeficient finančnej samostatnosti bol vtedy len 0,04, takže vlastné zdroje tvorili len 0,04-násobok cudzích zdrojov. V druhom roku sa zadlženosť tejto školy trochu znížila a koeficient zadlženosti klesol na hodnotu 17,13 a koeficient finančnej samostatnosti tak stúpol na 0,06. V treťom roku však koeficient zadlženosti opäť výrazne stúpol až na hodnotu 27,92 a koeficient finančnej samostatnosti bol len 0,04. Koeficienty zadlženosti tejto školy sú naozaj veľmi vysoké. Pre porovnanie sa môžeme pozrieť na hodnoty druhej najviac zadlženej školy, ktorou je VVŠ19. Jej koeficient zadlženosti bol v prvom roku 1,31, v druhom roku 1,45 a v treťom roku 1,51, čo sú oproti hodnotám VVŠ20 veľmi malé hodnoty.

Priemerné hodnoty koeficientu zadlženosti sú v prvom roku 1,57, v druhom roku 1,38, a v treťom roku je to 2,01. Hodnoty koeficientu zadlženosti všetkých škôl okrem VVŠ20 vo všetkých rokoch a VVŠ19 v roku 2005 boli podpriemerné. Keď som zo škôl vylúčila VVŠ20, ktorá značne ovplyvnila priemerné hodnoty smerom nahor, priemer klesol na tieto hodnoty: v roku 2004 to bolo 0,44, v roku 2005 0,54 a v roku 2006 klesol priemer na hodnotu 0,65.

Najnižšie hodnoty koeficientu zadlženosti, a teda najvyššie hodnoty koeficientu finančnej samostatnosti dosahovala v prvom roku VVŠ01 (0,13 a 7,57), v druhom roku VVŠ05 (0,19 a 5,31) a v treťom roku VVŠ17 (0,21 a 4,67).

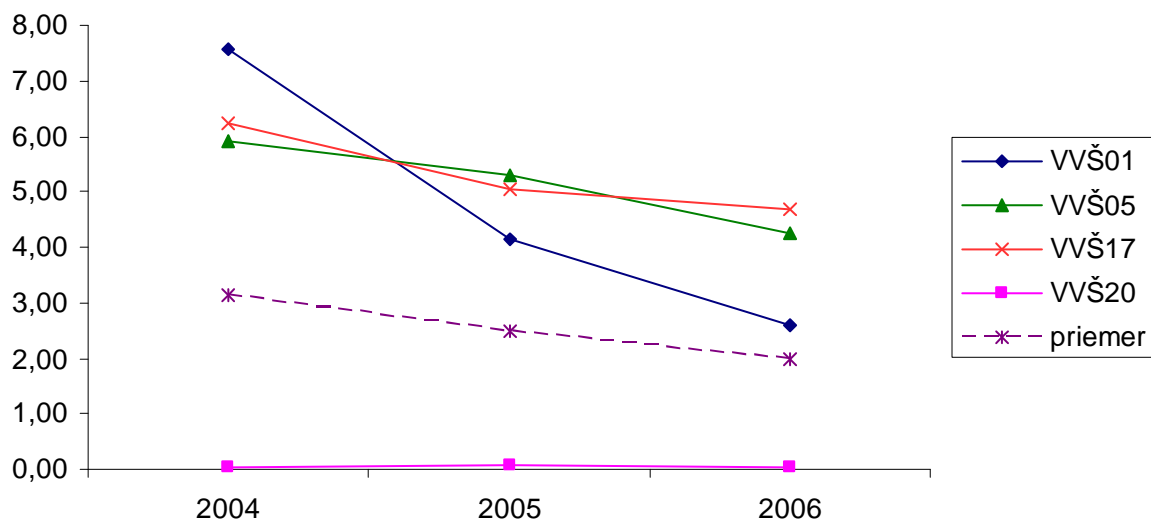
Medzi školy, ktoré mali viac cudzích zdrojov ako vlastných, patrili okrem VVŠ20 aj VVŠ19, VVŠ08 v rokoch 2005 a 2006 a VVŠ02 v roku 2006. To znamená, že skoro všetky školy sú financované viac z vlastných zdrojov ako z cudzích zdrojov.

Koeficient zadlženosti

Graf 4.8. Koeficienty zadlženosti niektorých škôl porovnané s priemernou hodnotou tohto ukazovateľa

Koeficient finančnej samostatnosti

Graf 4.9. Koeficienty finančnej samostatnosti niektorých škôl porovnané s priemernou hodnotou tohto ukazovateľa

VVŠ	Ukazovateľ zadlženosti			Ukazovateľ samofinancovania		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006
VVŠ01	11,67%	19,44%	27,78%	88,33%	80,56%	72,22%
VVŠ02	40,05%	45,44%	54,00%	59,95%	54,56%	46,00%
VVŠ03	37,38%	44,04%	48,29%	62,62%	55,96%	51,71%
VVŠ04	15,29%	15,98%	32,32%	84,71%	84,02%	67,68%
VVŠ05	14,45%	15,85%	19,06%	85,55%	84,15%	80,94%
VVŠ06	41,26%	45,68%	45,40%	58,74%	54,32%	54,60%
VVŠ07	16,89%	17,83%	21,54%	83,11%	82,17%	78,46%
VVŠ08	39,68%	50,16%	58,63%	60,32%	49,84%	41,37%
VVŠ09	19,23%	25,12%	29,85%	80,77%	74,88%	70,15%
VVŠ10	28,84%	37,34%	42,12%	71,16%	62,66%	57,88%
VVŠ11	24,95%	31,17%	34,87%	75,05%	68,83%	65,13%
VVŠ12	28,03%	37,35%	42,11%	71,97%	62,65%	57,89%
VVŠ13	18,64%	22,32%	27,82%	81,36%	77,68%	72,18%
VVŠ14	32,37%	34,09%	34,39%	67,63%	65,91%	65,61%
VVŠ15	26,83%	26,36%	23,33%	73,17%	73,64%	76,67%
VVŠ16	37,54%	40,38%	39,38%	62,46%	59,62%	60,62%
VVŠ17	13,79%	16,55%	17,65%	86,21%	83,45%	82,35%
VVŠ18	31,44%	35,54%	38,22%	68,56%	64,46%	61,78%
VVŠ19	56,63%	59,25%	60,19%	43,37%	40,75%	39,81%
VVŠ20	95,86%	94,54%	96,54%	4,14%	5,46%	3,46%
Priemer	31,54%	35,72%	39,67%	68,46%	64,28%	60,33%

Tabuľka 4.4. Ukazovatele zadlženosti a samofinancovania

Ekonomická interpretácia:

V roku 2004 sa na krytí majetku VVŠ01 podieľali cudzie zdroje vo výške 11,67% a vlastné zdroje vo výške 88,33%. V roku 2005 sa zvýšilo financovanie z cudzích zdrojov, a teda sa zvýšila zadlženosť. Cudzie zdroje sa podieľali na financovaní majetku vo výške 19,44%, a teda ostatných 80,56% majetku kryli vlastné zdroje. V roku 2006 sa ešte viac zvýšila zadlženosť VVŠ01. Majetok VVŠ01 kryli cudzie zdroje vo výške 27,78% a vlastné zdroje vo výške 72,22%. Napriek tomu, že sa zadlženosť tejto školy zvýšila, je stále v oblasti, ktorá sa považuje za nízku zadlženosť.

Najvyšší ukazovateľ zadlženosti, a teda aj najnižší ukazovateľ samofinancovania má vo všetkých troch účtovných obdobiach VVŠ20. V prvom účtovnom období sa na krytí majetku tejto školy podieľalo až 95,86% cudzích zdrojov a len 4,14% vlastných zdrojov. Podobne to bolo aj v druhom a treťom účtovnom období, aj keď v roku 2005 ukazovateľ zadlženosti tejto školy klesol o 1,32%, v roku 2006 tento ukazovateľ stúpol o 2%. Táto škola má príliš vysoké krytie majetku cudzími zdrojmi. Jej zadlženosť je po všetky tri roky vysoko riziková.

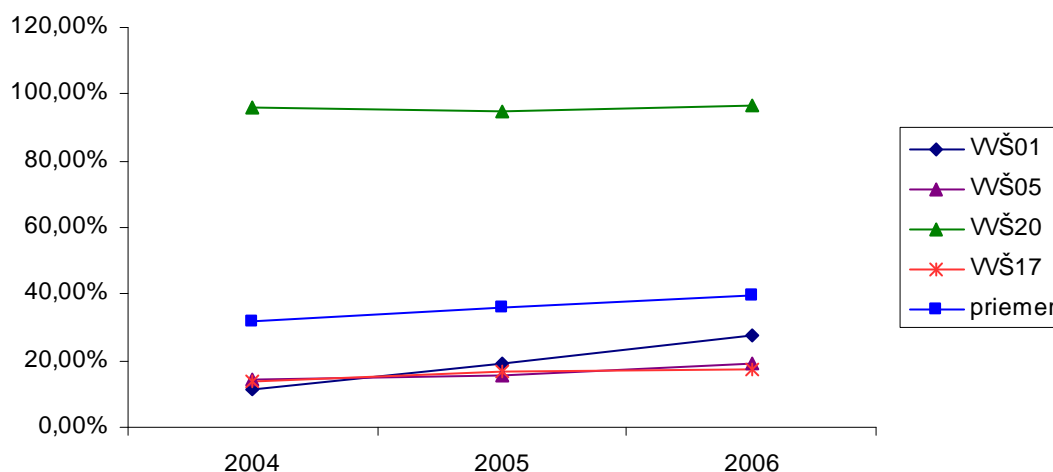
Najnižší ukazovateľ zadlženosti mala v roku 2004 VVŠ01. V roku 2005 mala najnižší ukazovateľ zadlženosti VVŠ05. Na krytí jej majetku sa vtedy podieľalo 15,85% cudzích

zdrojov a 84,15% vlastných zdrojov. Najnižší ukazovateľ zadlženosti mala v roku 2006 VVŠ17, bolo to 17,65%, a teda ukazovateľ samofinancovania bol 82,35%.

Keď sa pozrieme na priemerné hodnoty ukazovateľa zadlženosti a ukazovateľa samofinancovania, môžeme vidieť, že VVŠ01 je podpriemerne zadlžená a je financovaná najmä z vlastných zdrojov. Priemerná hodnota ukazovateľa zadlženosti je v prvom roku 31,54%, v druhom roku 35,72%, a v poslednom roku 39,67%, čo predstavuje priemernú zadlženosť.

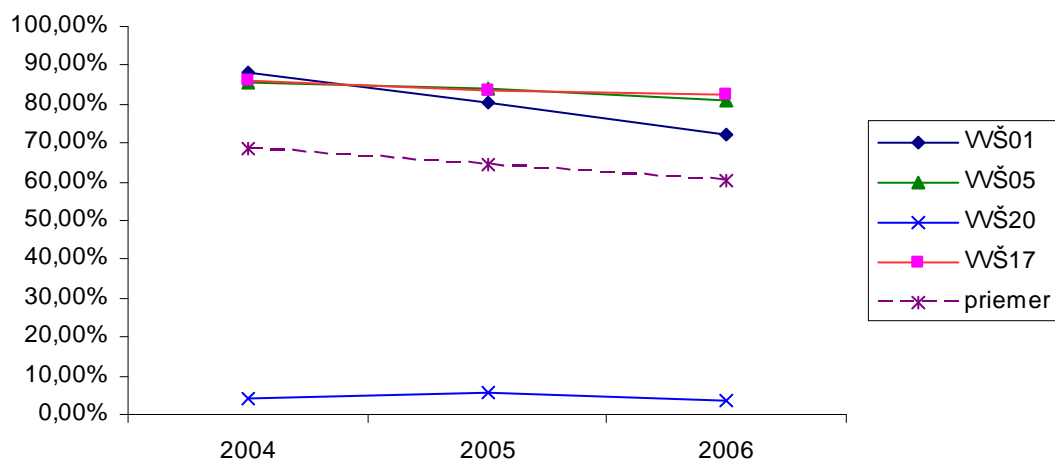
Riziková zadlženosť, a teda ukazovateľ zadlženosti vyšší ako 70%, mala len škola VVŠ20 po všetky tri roky. Medzi školy, ktoré mali vysokú zadlženosť, a teda ich ukazovateľ zadlženosti bol medzi 50% a 70%, patrí VVŠ19 po všetky tri roky, VVŠ08 v rokoch 2005 a 2006 a VVŠ02 v roku 2006. Ostatné školy mali buď priemernú, alebo nízku zadlženosť.

Ukazovateľ zadlženosti

Graf 4.10. Ukazovatele zadlženosti niektorých škôl porovnané s priemernou hodnotou tohto ukazovateľa

Ukazovateľ samofinancovania

Graf 4.11. Ukazovatele samofinancovania niektorých škôl porovnané s priemernou hodnotou tohto ukazovateľa

VVŠ	Finančná páka		
	2004	2005	2006
VVŠ01	1,132	1,241	1,385
VVŠ02	1,668	1,833	2,174
VVŠ03	1,597	1,787	1,934
VVŠ04	1,181	1,190	1,478
VVŠ05	1,169	1,188	1,236
VVŠ06	1,702	1,841	1,831
VVŠ07	1,203	1,217	1,275
VVŠ08	1,658	2,006	2,417
VVŠ09	1,238	1,335	1,426
VVŠ10	1,405	1,596	1,728
VVŠ11	1,332	1,453	1,535
VVŠ12	1,390	1,596	1,727
VVŠ13	1,229	1,287	1,385
VVŠ14	1,479	1,517	1,524
VVŠ15	1,367	1,358	1,304
VVŠ16	1,601	1,677	1,650
VVŠ17	1,160	1,198	1,214
VVŠ18	1,458	1,551	1,619
VVŠ19	2,306	2,454	2,512
VVŠ20	24,144	18,313	28,915
priemer	2,571	2,382	3,013

Tabuľka 4.5. Finančná páka

Ekonomická interpretácia:

Z ukazovateľa finančnej páky vidno, že každý rok sa zvýšil podiel cudzích zdrojov na financovaní majetku VVŠ01. V prvom roku je finančná páka 1,132, to znamená, že majetok je 1,132 vyšší ako vlastní imanie. V druhom roku toto číslo stúplo na 1,241 a v treťom roku opäť stúplo na hodnotu 1,385. Ale tieto hodnoty sú stále malé oproti odporúčanej hodnote, ktorá je 2. Medzi školy, ktoré mali hodnotu ukazovateľa finančnej páky vyššiu ako je odporúčaná hranica, patrila VVŠ20, ktorej ukazovateľ finančnej páky je po všetky tri roky výrazne vyšší ako u ostatných škôl. Ďalšími školami s vyššou hodnotou ukazovateľa finančnej páky boli VVŠ19 vo všetkých rokoch, VVŠ08 v roku 2005 a 2006 a VVŠ02 v roku 2006.

Najvyššie hodnoty finančnej páky mala samozrejme VVŠ20. Najnižšie hodnoty finančnej páky mala v roku 2004 VVŠ01, v druhom roku VVŠ05 (1,188) a v poslednom analyzovanom roku VVŠ17 (1,214). Priemerná hodnota finančnej páky bola v prvom roku 2,571, v druhom roku 2,382 a v poslednom roku 3,013. Tieto hodnoty sú značne zvýšené práve tým, že som brala do úvahy VVŠ20. Keby som túto školu nebrala do úvahy, tak by priemerná hodnota finančnej páky bola v prvom roku 1,436, v druhom roku 1,544 a v treťom roku 1,650.

VVŠ	Dlhodobá zadlženosť		
	2004	2005	2006
VVŠ01	0,0585	0,0983	0,1140
VVŠ02	0,2189	0,2919	0,3435
VVŠ03	0,2744	0,3021	0,3402
VVŠ04	0,0941	0,1001	0,2394
VVŠ05	0,0810	0,1011	0,1271
VVŠ06	0,3031	0,3484	0,3615
VVŠ07	0,0825	0,0983	0,1410
VVŠ08	0,3001	0,3880	0,4536
VVŠ09	0,1076	0,1348	0,1660
VVŠ10	0,1667	0,2035	0,2560
VVŠ11	0,1554	0,1828	0,1952
VVŠ12	0,2013	0,2998	0,3610
VVŠ13	0,1247	0,1532	0,1910
VVŠ14	0,2145	0,2364	0,2466
VVŠ15	0,2051	0,2031	0,1577
VVŠ16	0,3451	0,3505	0,3422
VVŠ17	0,0913	0,1015	0,1131
VVŠ18	0,2640	0,3033	0,3381
VVŠ19	0,3381	0,4013	0,4286
VVŠ20	0,8921	0,8361	0,8101
priemer	0,2259	0,2567	0,2863

Tabuľka 4.6. Ukazovatele dlhodobej zadlženosti

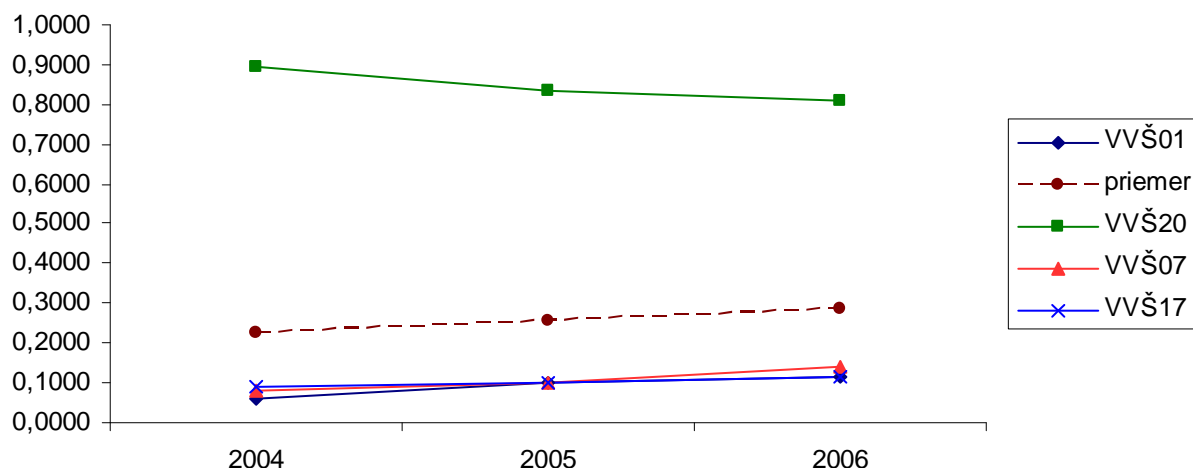
Ekonomická interpretácia:

Z ukazovateľa dlhodobej zadlženosti VVŠ01 vidíme, že v roku 2004 je 5,85% celkových aktív financovaných dlhodobými dlhmi. V druhom roku tento pomer stúpol na hodnotu 9,83% a v poslednom roku opäť stúpol na hodnotu 11,4%. To znamená, že sa zvýšili dlhodobé cudzie zdroje financovania.

Najvyšší podiel dlhodobých zdrojov majetku mala po všetky tri roky VVŠ20. V roku 2004 sa na financovaní jej aktív podieľalo 89,21% cudzích zdrojov, v roku 2005 toto číslo kleslo na 83,61 a v roku 2006 na hodnotu 81,01%.

Najnižší podiel dlhodobých cudzích zdrojov majetku mala v prvom roku VVŠ01, v druhom roku VVŠ07 a v treťom roku VVŠ17.

Dlhodobá zadlženosť

Graf 4.12. Ukazovatele dlhodobej zadlženosti niektorých škôl porovnané s priemernou hodnotou tohto ukazovateľa

4.3 Ukazovatele rentability

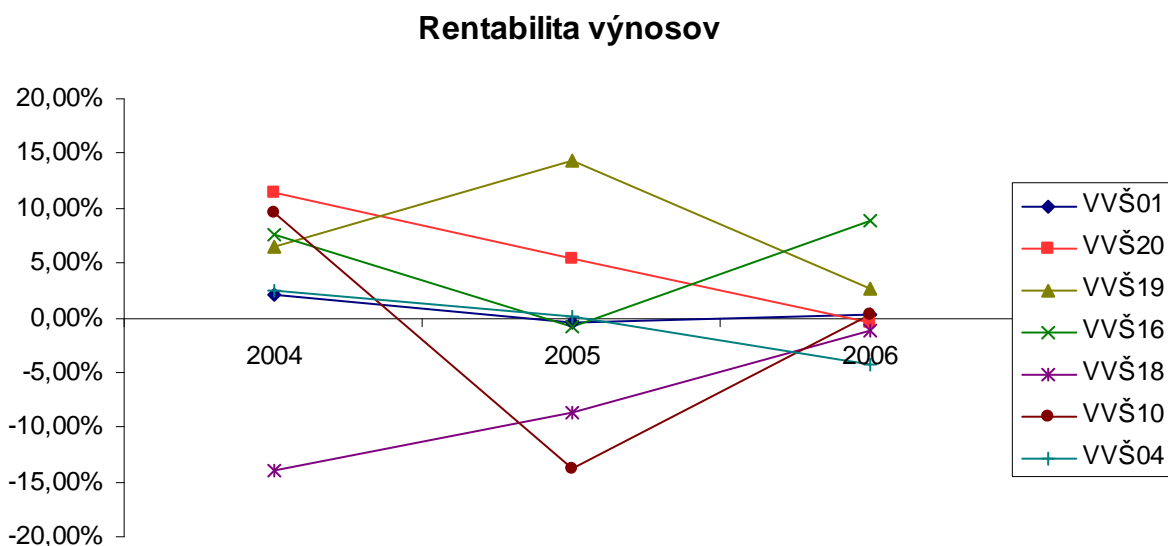
Ukazovatele rentability sa inak nazývajú ukazovatele ziskovosti. Myslím, že pre organizácie, ktoré nie sú prvotne zamerané na zisk, tieto ukazovatele nie sú veľmi dôležité.

Keď som si porovnala rentabilitu výnosov a rentabilitu tržieb, zistila som, že rentabilita tržieb je u všetkých škôl niekoľkonásobne vyššia ako rentabilita výnosov, priemerne za všetky 3 roky až 100-krát vyššia. Je to spôsobené najmä dotáciami, ktoré tvoria veľkú časť výnosov, no samozrejme do tržieb sa nezapočítavajú.

Zároveň keď sa pozrieme na rentabilitu tržieb, je vidno veľké rozdiely z roka na rok, napríklad VVŠ01 mala prvý rok rentabilitu tržieb v prvom roku 13,94% a, v druhom roku už mala zápornú rentabilitu -3,41 a v treťom roku mala 1,45%. Tieto čísla asi nebudú mať dobrú vypovedaciu hodnotu, keďže sa tak rýchlo menia, a navyše finančná analýza sa zostavuje ku dňu z minulosti, preto keď je zostavená táto finančná analýza, môžu byť tieto čísla už úplne iné.

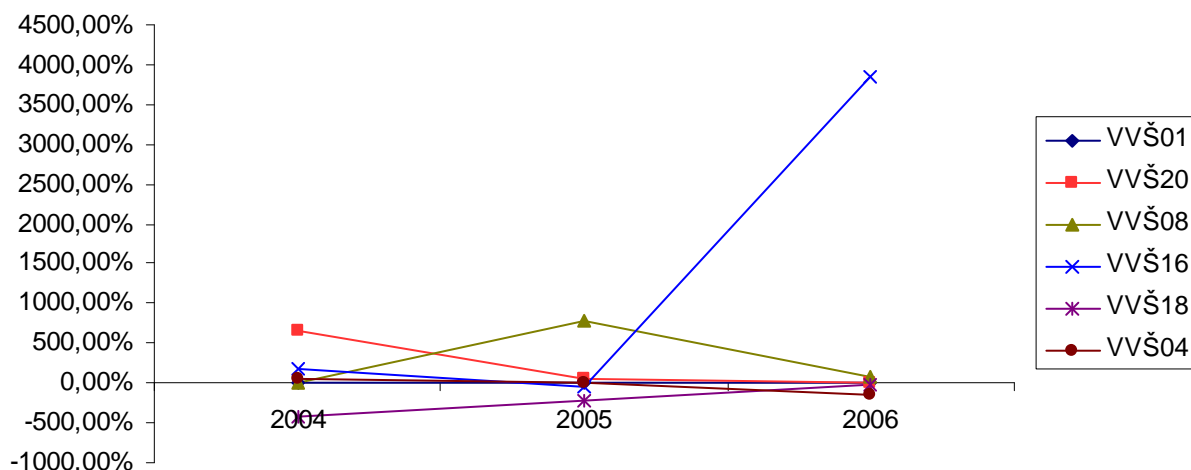
VVŠ	Rentabilita výnosov			Rentabilita tržieb		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006
VVŠ01	2,02%	-0,50%	0,19%	13,94%	-3,41%	1,45%
VVŠ02	0,07%	-0,52%	0,12%	0,81%	-10,37%	1,70%
VVŠ03	0,17%	0,10%	0,15%	1,90%	1,47%	2,16%
VVŠ04	2,44%	0,04%	-4,34%	61,84%	1,01%	-158,32%
VVŠ05	-5,17%	2,21%	0,84%	-50,43%	21,44%	10,04%
VVŠ06	1,76%	1,68%	1,65%	30,87%	32,07%	35,22%
VVŠ07	0,33%	-3,94%	-3,31%	1,14%	-27,98%	-26,74%
VVŠ08	0,07%	5,89%	1,39%	7,81%	785,01%	78,03%
VVŠ09	2,35%	0,97%	3,31%	12,43%	5,02%	18,41%
VVŠ10	9,57%	-13,82%	0,31%	55,46%	-63,91%	1,77%
VVŠ11	-2,14%	2,68%	7,44%	-9,89%	11,63%	24,44%
VVŠ12	-5,42%	-3,34%	0,06%	-76,85%	-54,81%	1,91%
VVŠ13	0,59%	1,27%	1,81%	4,10%	8,52%	7,21%
VVŠ14	1,31%	1,00%	0,93%	19,05%	19,67%	14,07%
VVŠ15	-0,99%	4,21%	1,92%	-3,89%	15,85%	8,04%
VVŠ16	7,55%	-0,76%	8,89%	178,21%	-57,95%	3856,17%
VVŠ17	1,10%	0,50%	0,51%	191,35%	56,36%	46,50%
VVŠ18	-13,89%	-8,70%	-1,27%	-411,53%	-222,42%	-29,33%
VVŠ19	6,50%	14,34%	2,61%	78,59%	229,75%	41,15%
VVŠ20	11,46%	5,37%	-0,46%	668,67%	58,50%	-5,91%
Priemer	0,98%	0,43%	1,14%	38,68%	40,27%	196,40%

Tabuľka 4.7. Rentabilita výnosov a rentabilita tržieb

Graf 4.13. Rentabilita výnosov niektorých vybraných škôl

Rentabilita tržieb

Graf 4.14. Rentabilita tržieb niektorých vybraných škôl

Do ukazovateľov rentability patrí aj nákladovosť a ziskovosť, ktoré by som predsa len vypočítala. Hodnoty vyšli pre všetky školy podobné. Pri nákladovosti boli tieto hodnoty blízke číslu 1 pre všetky školy, a pri ziskovosti boli blízke číslu 0, keďže nákladovosť je rovná hodnote $(1 - \text{ziskovosť})$. Pre VVŠ01 bola napríklad v roku 2004 nákladovosť 0,979 a ziskovosť 0,021, čo znamená, že na 1 Sk výnosov muselo byť vynaložených 0,979 Sk nákladov a zároveň 1 Sk výnosov priniesla účtovnej jednotke 0,021 Sk účtovného zisku. U niektorých škôl bola v niektorých rokoch ziskovosť záporná, čo bolo spôsobené zápornou hodnotou hospodárskeho výsledku. Zápornú hodnotu ziskovosti mali v roku 2004 – VVŠ05, VVŠ11, VVŠ12, VVŠ15 a VVŠ18. V roku 2005 mali zápornú hodnotu ziskovosti – VVŠ01, VVŠ02, VVŠ07, VVŠ10, VVŠ12, VVŠ16 a VVŠ18. V roku 2006 mali zápornú hodnotu ziskovosti – VVŠ04, VVŠ07, VVŠ18 a VVŠ20.

VVŠ	nákladovosť			ziskovosť		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006
VVŠ01	0,979	1,005	0,998	0,021	-0,005	0,002
VVŠ02	0,997	1,005	0,997	0,003	-0,005	0,003
VVŠ03	0,996	0,999	0,998	0,004	0,001	0,002
VVŠ04	0,974	0,999	1,043	0,026	0,001	-0,043
VVŠ05	1,050	0,978	0,992	-0,050	0,022	0,008
VVŠ06	0,982	0,983	0,983	0,018	0,017	0,017
VVŠ07	0,992	1,036	1,030	0,008	-0,036	-0,030
VVŠ08	0,999	0,941	0,986	0,001	0,059	0,014
VVŠ09	0,973	0,981	0,959	0,027	0,019	0,041
VVŠ10	0,903	1,137	0,996	0,097	-0,137	0,004
VVŠ11	1,021	0,973	0,904	-0,021	0,027	0,096
VVŠ12	1,054	1,033	0,999	-0,054	-0,033	0,001
VVŠ13	0,994	0,987	0,978	0,006	0,013	0,022
VVŠ14	0,984	0,989	0,989	0,016	0,011	0,011
VVŠ15	1,006	0,956	0,979	-0,006	0,044	0,021
VVŠ16	0,917	1,008	0,910	0,083	-0,008	0,090
VVŠ17	0,987	0,992	0,992	0,013	0,008	0,008
VVŠ18	1,139	1,087	1,011	-0,139	-0,087	-0,011
VVŠ19	0,934	0,857	0,973	0,066	0,143	0,027
VVŠ20	0,885	0,946	1,005	0,115	0,054	-0,005
priemer	0,988	0,995	0,986	0,012	0,005	0,014

Tabuľka 4.8. Ukazovatele nákladovosti a ziskovosti

4.4 Ukazovatele aktivity

Ukazovatele aktivity obsahujú v sebe dve zložky, ktorých súčin je zvolený časový interval. Týmito zložkami sú doba obratu a koeficient obratovosti. Podnikateľské subjekty sa snažia minimalizovať dobu obratu a maximalizovať koeficient obratovosti, lebo takto im to prináša vyššie výnosy. Pre neziskové organizácie to nie je až tak dôležité, pretože pre ne nie sú výnosy (resp.tržby) prioritné.

Keď som počítala napríklad ukazovateľ aktivity obežného majetku, doba obratu mi vyšla za rok 2005 priemerne 2619 dní, čo by sa mi zdalo u podnikateľských subjektov dosť veľa. Keďže obežný majetok má rôznorodú štruktúru, a ukazovatele aktivity obežného majetku nemajú až takú vypovedaciu schopnosť, pozrela som sa ešte na ukazovatele aktivity zásob, čo je jedna zo zložiek obežného majetku. Je to ukazovateľ, ktorý patrí medzi veľmi dôležité ukazovatele podnikateľských subjektov. Zásoby majú v súvahe viac zložiek, medzi ktoré patria 030 Materiál, 031 Nedokončená výroba a polotovary vlastnej výroby, 032 Výrobky, 033 Zvieratá, 034 Tovar, 035 Poskytnuté prevádzkové preddavky. Na všetkých

účtoch, okrem účtu 030, sa často nachádzajú nulové hodnoty. Myslím, že školy sa nasnažia o to, aby svoj materiál, výrobky, zvieratá, tovar a pod. čo najrýchlejšie premenili na inú formu alebo predali. Sú to skôr veci, ktoré škola využíva pre svoje potreby - učenie, výskumy. Doby obratu zásob mi vyšli dosť vysoké - bolo to priemerne v prvom roku 1436 dní, v druhom roku 942 dní a v treťom roku neuveriteľných 40 078 dní. Na to, že zásoby sú v podstate určené na to, aby šli čo najskôr preč, aby organizácia platila menej za ich skladovanie, je toto číslo dosť vysoké. U niektorých škôl boli zas tržby, ktoré súviseli so zásobami, nulové, čo by sa u ziskových organizáciách nemohlo stať. Tak sa niekedy doba obratu zásob nedala ani vypočítať, keďže v menovateli tohto ukazovateľa sú práve tržby. A k nemu prislúchajúci koeficient obratovosti zásob bol tak nulový.

Preto si myslím, že ukazovatele aktivity nebudú patriť medzi ukazovatele, ktoré je vhodné počítat' pri verejných vysokých školách. Pre porovnanie uvediem aspoň ukazovateľ aktivity zásob pre roky 2004, 2005 a 2006.

VVŠ	DO zásob			KO zásob		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006
VVŠ01	49,80	66,84	13,82	7,33	5,46	26,41
VVŠ02	226,92	317,34	217,24	1,61	1,15	1,68
VVŠ03	146,82	165,78	13550,94	2,49	2,20	0,03
VVŠ04				0,00	0,00	0,00
VVŠ05	448,83	494,09	23,92	0,81	0,74	15,26
VVŠ06	126,59	358,92	730,57	2,88	1,02	0,50
VVŠ07	496,14	588,06	1922,56	0,74	0,62	0,19
VVŠ08	5049,60	862,83	1143,77	0,07	0,42	0,32
VVŠ09	284,22	545,05	5,02	1,28	0,67	72,77
VVŠ10	1239,46	980,62	57,03	0,29	0,37	6,40
VVŠ11	260,78	248,04	355,86	1,40	1,47	1,03
VVŠ12	2081,19			0,18	0,00	0,00
VVŠ13	100,72	121,92	429,55	3,62	2,99	0,85
VVŠ14	2970,98	2386,22	931,24	0,12	0,15	0,39
VVŠ15	79,46	71,90	0,03	4,59	5,08	14050,77
VVŠ16	883,56	5984,37		0,41	0,06	0,00
VVŠ17				0,00	0,00	0,00
VVŠ18				0,00	0,00	0,00
VVŠ19	8535,30		541721,79	0,04	0,00	0,00
VVŠ20						

Tabuľka 4.9. Doba obratu a koeficient obratovosti zásob

V prázdnych políčkach boli ukazovatele, ktoré mali v menovateli nulu. Keďže som nemala dáta za rok 2003, ktoré by som použila na výpočet priemerného stavu zásob roku 2004, tak som za priemerný stav zásob roku 2004 použila jednoducho len stav zásob roku 2004.

4.5 Ukazovatele konštruované na báze cash flow

Pre výpočet ukazovateľov konštruovaných na báze cash flow neboli k dispozícii potrebné vstupné údaje, preto som ich nepočítala.

Záver

Úlohou tejto práce bolo preskúmať možnosti použitia ukazovateľov účtovnej zvierky v prostredí verejných škôl. Keby verejné vysoké školy (a vlastne všetky organizácie verejného sektora) vedeli, ktoré z ukazovateľov má význam počítat' a ktoré sú naopak pre finančnú analýzu zbytočné a nedávajú relevantnú informáciu o účtovnej jednotke, mohli by takto ušetriť čas, prácu a v neposlednom rade aj peniaze.

Podľa môjho názoru medzi najdôležitejšie ukazovatele vypočítané z účtovnej zvierky patrili najmä ukazovatele likvidity, ktoré podávajú informácie o platobnej schopnosti účtovnej jednotky, a teda o tom, či je účtovná jednotka schopná platiť svoje záväzky načas. Počítala som pomerové a rozdielové ukazovatele. Najskôr mala najvyššie hodnoty pomerových ukazovateľov likvidity VVŠ20, ktorej likvidita však časom prudko klesala. V ďalších rokoch mala najvyššie pomerové ukazovatele likvidity VVŠ04. Medzi školy s najvyššími hodnotami rozdielových ukazovateľov likvidity patrili VVŠ01 a VVŠ09. Väčšina škôl však mala hodnoty vyššie ako sú odporúčané, preto som usúdila, že je možné, že tieto odporúčané hranice nebudú celkom platiť pre verejné vysoké školy.

Ďalšia skupina ukazovateľov, ktorá je podľa môjho názoru dôležitá pri analýze organizácií verejného sektora, je skupina ukazovateľov zadlženosti. Tieto informácie sú dôležité najmä pre veriteľov, pretože posudzujú zadlženosť podniku, a teda či bude podnik schopný splatiť svoj záväzok voči veriteľovi. Najviac zadlženou školou po všetky tri roky bola VVŠ20, ktorej ukazovatele zadlženosti boli až niekoľkonásobne vyššie ako ukazovatele zadlženosti ostatných škôl.

Medzi ukazovatele, ktoré podľa mňa nie sú celkom vhodné pre organizácie verejného sektora, patria ukazovatele aktivity a ukazovatele rentability. Ukazovatele rentability hovoria o výnosnosti podniku, ktorá pri neziskových organizáciách nie je najdôležitejšia. Taktiež sa tieto ukazovatele z roka na rok dosť výrazne menili, a keďže sa analyzujú dáta k určitému dňu v minulosti, vypočítané ukazovatele už nemusia byť aktuálne.

Ukazovatele aktivity vyjadrujú, ako účinne podnik využíva prostriedky vložené do podnikania. Majú dve zložky – doba obratu a koeficient obratovosti. V menovateli týchto ukazovateľov sa vyskytujú tržby, ktoré sú v neziskových organizáciách niekedy nulové, a preto niekedy nie je ani možné tieto ukazovatele vypočítat'.

Použitá literatúra

Šlosárová, A. a kol.: Analýza účtovnej závierky, 1. vydanie, Bratislava: Iura Edition, 2006

Wang, XiaoHu: Financial Management in the Public Sector, New York: M.E.Sharpe, 2006

súvahy a výkazy ziskov a strát verejných vysokých škôl (výročné správy verejných vysokých škôl, dokumenty z archívu vedúceho diplomovej práce)

Finančné zdravie žiadateľa. Dostupné na www.edotacie.sk

Materiály dostupné na www.hnonline.sk

Materiály dostupné na www.referaty.sk